

DIŽA' CHAWÉ' DA' BZOJ MARKOS

*Da' bchalj Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis
(Mt. 3:1-12; Lk. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)*

¹ Ki wzó law diža' chawen' kan nak che Jesús, Benne' Criston', Zi'n Dios.

² Goken kan bzoj Isaías, bennen' bchalje' lo wĺáz Dios ža ni'te, da' wnná Dios nich yeyón chawen' yichj lázdo'gak benách ka' nich si' lo ná'gake' Benne' Criston'. Ki wnné':

Bwia nga. Žsela'a benne' wbás chia', benne' nežwe'
ka Le'.

Le' wpé'e nez gan tio'.

³ Yenle chi'i to benne' nnie' zižje latje dach, na' nne':

“Le soa ban laže' dan' za' Xanžon' gan nníta'le.

Le yebėj li nez las gan tie'.”

⁴ Ki goken dan' bla' Zwa latje dach, na' bchalje' nich yezoagak benách ka' nis, benne' ka' yeyát láže'gake' nich yenít law Dios légake' che doła' da' zej nbage'e.

⁵ Bžojgak benne' zan yógo'te yež ka' gan nbab Judea, na' lezka' lo yež Jerusalén, na' jake' gan zoa Zwan', na' Zwan' bezóe' légake' nis lo yego Jordán, benne' ka' bexóalapgake' doła' da' zej nbage'e.

⁶ Gokw Zwan' laže' dan' nžaben yicha' za bia yiže', na' to bayw yid nžejen li'e. Bdawe' biche' zo ka', na' we'je' bžina' che bezdo' ka'.

⁷ Bchalj Zwan', na' wnné':

—Za' to benne' te na'a, bennen' napže' yela' wnná bia' ka neda'. Bi naka' neda' zi yechwa', nich kweja' zele'.

⁸ Neda' žezóa' le'e nis, dan' zloe'elen nzi' lo na'le xtiža' Dios, san Le' gone' da' zloe'ezele yela' žezóa nis ni, dan' wchize' le'e Dios Be' La'y, dan' wloe'elen nzi' lo na' Dios le'e.

Žezóa Jesús nis

(Mt. 3:13-17; Lk. 3:21-22)

⁹ Kate' ža na' bžoj Jesusen' yež Nasaret gan nbab Galilea, na' Zwan' bezóe' Le' nis lo yego Jordán.

¹⁰ Kate' bežoj Jesusen' lo nisen', la' na'ze ble'ele' beyaljw ya'abá, na' žetj Dios Be' La'y. Zne'e ka to plomdo', na' bedjsóalene' Le'.

¹¹ Benle chi'i Benne' zchalje' ya'abá, na' wnné':
—Le' nako' Zi'na'. Nži'ila' Le', na' žaz laža'a Le'.

Žénele da' xiwe' gonen ga бага' Jesús doła'

(Mt. 4:1-11; Lk. 4:1-13)

¹² Naž Dios Be' La'y bchi'e Jesusen' de chgi' lo latje dach.

¹³ Wzóa Jesusen' latje dachen' choplaj ža, na' gónele da' xiwe' gonen ga бага' Jesusen' doła'. Wzóa Jesusen' gan zej nnita' bia yixe' ka', bia želdaba' ya'ado'. Wbás che ya'abá ka' góklengake' Jesusen', na' bwáwgake' Le'.

Jesús žsedle' benách ka' gan nbab Galilea

(Mt. 4:12-17; Lk. 4:14-15)

¹⁴ Wdé bséjwgake' Zwa liž ya, wyéj Jesusen' gan nbab Galilea. Bchalje' diža' chawen' dan' zan' lo na' Dios.

¹⁵ Ki wnné':

—Ba bžin ža. Za' yedjnná bia' Dios nga. Le yeyát laže', na' le chejlé' diža' chawe' ni.

*Žliž Jesús tape benne' wzén bel
(Mt. 4:18-22; Lk. 5:1-11)*

¹⁶ Kate' ne zde Jesusen' žoa'a niso' che gan nbab Galilea, ble'ele' Smon, na' Ndres, benne' biche' Smon na'. Zej nake' benne' wzén bel ka', na' želzale' yixjw bel chégake' law nisen'.

¹⁷ Jesusen' bliže' légake', na' wnné':

—Le gonlen neda' tzen, na' gona' ga yedjwa'le benách ka' chia', gonle kan žonle kate' zzenle bel ka'.

¹⁸ La' bká'ntegake' yixjw ka' chégake', na' jáklene' Jesusen'.

¹⁹ Wdé Jesusen' yeláte'do' na'le, gan ble'ele' Jakob len Zwa, benne' ka' zej nake' zi'n Sebedeo, na' nníta'gake' lo barkw chégake' gan žeyágake' yixjw bel ka' chégake'.

²⁰ Jesusen' la' bližtie' légake', na' bká'ngake' Sebedeon', xágake', gan zóalene' benne' wen žin chie' ka' lo barkwn', na' jáklene' Jesusen'.

*To benne' yoe'e be' xiwe'
(Lk. 4:31-37)*

²¹ Bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen yež Kapernaum. Kate' gok ža la'y chegak benne' judío ka', wy'ó Jesusen' yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' wzó lawe' žsedle' benne' ka' zej ndobe' ga na'.

²² Bebángkle' kan žsedle' Jesusen', dan' žsedle' kan žon to benne' nzi' lo ne'e yela' wnná bia', na' kege kan žongak benne' yodo' wsedle' ka'.

²³ Lezka' wzóa to benne' yoe'e be' xiwe' lo yo'o gan zej ndobe', na' wžéžeyi'e,

24 na' wnné':

—¿Biz nbága'to' chio', Jesús, benne' Nasaret? ¿Zo'o nich wžia yi'o neto'? Nónbi'a Le'. Nako' Benne' La'y che Dios.

25 Naž Jesusen' wdilen', na' wnné':

—Wzóa žize, na' bežój lo bennen'.

26 Naž be' xiwen' wžibe sisen bennen', na' wžéžeya'an zižje, na' la' bežojten.

27 Bebán láže'gak yógo'te benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnnábgekle' ljéžgake' toe' yetóe', na' wnnágake':

—¿Bizkze da' ni? ¿Žsedle' to da' kobe? Len yela' wnná bia' zchi'le' be' xiwe' ka', na' žóngaken kan zñne'.

28 La' wzete diža' che yela' wak che Jesusen', na' béngikle benách ka' dot gan nbab Galilean' kan nak chie'.

*Žeyón Jesús xna' zo'le Bedw
(Mt. 8:14-15; Lk. 4:38-39)*

29 Naž bežój Jesusen' lo yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngikle' xtiža' Dios, na' la' wyéjłentie' Jakob, na' Zwa, na' bžíngake' ližgak Smon, na' Nđres.

30 De xna' zo'le Bedw, bennen' lie' Smon, lo yo'on', na' yoe'e da' la. La' belzénte'le' Jesusen' kan žak che no'len'.

31 Naž wbiga' Jesusen', na' beḡwe' ne'e, na' bechise' le'. La' bežojte da' la da' yoe'en, na' bsí'ni'e da' bdáwgake'.

*Žeyón Jesús benne' yižwé' zan
(Mt. 8:16-17; Lk. 4:40-41)*

32 Kate' za' žale, kate' za' wžén wbíž, la' bžíntegak benne' ka' zej noe'e benne' yižwé' ka' gan zoa Jesusen', na' lezka' benne' ka' zej yoe'e be' xiwe' ka'.

33 Yógo'te benne' yež ka' bdóbdí'igake' kwit yo'o gan yo'o Jesusen'.

34 Le' beyone' benne' yižwé' zan, benne' ka' zej de'e yižwé' zan che chégake'. Lezka' bebeje' be' xiwe' zan, be' ka' zej yo'o benne' ka'. Bi bi'e latje nnegak be' xiwe' ka' dan' zej nonbian' Le' No nake'.

Zchalj Jesús gan nbab Galilea

(Lk. 4:42-44)

35 Zildo' wyase Jesusen', kate' ne nak chol. Bežoje' lo yežen', na' wyeje' to latje dach, gan bcháljlene' Dios.

36 Smon len benne' ka' nníta'lengake' le' be-jdílgake' Jesusen'.

37 Kate' bejxáka'gake' Le', belyi'e Le':

—Yógo'te benách žeyílgake' Le'.

38 Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Le cho'o yež gawze ka', nich wchalja' xtiža' Dios ga na'. Che len bežoja'.

39 Ka' goken, wdé Jesusen' dot gan nbab Galilea, na' bchalje' lo yo'o ka' gan zdogak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' bebeje' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka'.

Žeyón Jesús to benne' da' beła' žen chie' yižwé' leže

(Mt. 8:1-4; Lk. 5:12-16)

40 To benne' da' beła' žen chie' yižwé' leže bžine' gan zoa Jesusen'. Bzoa zibe' lawe', na' góta'yoele' Le', na' wnné':

—Cha' žénelo', wak yeyono' neda'.

41 Jesusen' beyache' l_áže'le' bennen'. Bli ne'e, na' wdane' l_e', na' gože' l_e':

—Žénela'. Ba beyako'.

42 Katen' wnné' da' ni, l_a' benitte yižwén' dan' de'e, na' beyake' cháwe'do'.

43 Naž Jesusen' bchi'le' bennen', na' l_a' besé'l_a'tie' l_e'.

44 Ki gože' l_e':

—Bi wzenlo' no benne' kan bena' chio', san wyéj, bejlóé'el kwino' l_{aw} b_xoz, na' bejnezw che da' beyako' le' che yodo' kan wnná Moisés, dan' wlóe'elen benách ka' ba beyako'.

45 Bežój bennen', na' wzó l_{awe}' zzenle' benne' zan dan' goken chie'. Dan' bzie' diža' ni, biž gok chaz Jesusen' kwáselo l_o yež, san wzoaze' na'le gan nak latje dach. Benách yógo'te yež bžíngake' gan zoe' l_e'.

2

Benne' yižwé', benne' bi žak se'e

(Mt. 9:1-8; Lk. 5:17-26)

¹ Wdé chope chonne ža, beyáz Jesusen' l_o yež Kapernaum, na' wzé diža' zoe' l_o yo'o.

² L_a' bdóbtégak benne' zan gan zoa Jesusen', na' zejte biž gok chejnníta'gake' ga na', na' kege ža yo'o, na' Jesusen' bcháljlene' l_{ég}ake' xtiže'e.

³ Naž bžíngak tape benne' ka' gan zoa Jesusen', zej noe'e to benne' yižwé', benne' bi žak se'e.

⁴ Bi gok žíngake' l_{aw} Jesusen' dan' zej nnita' benne' zan ka' ga na'. Che len bsáljwgake' yichjo'o gan nak l_{aw} Jesusen'. Katen' beyóž bsáljwgaken', blétjgake' da' dele benne' yižwén' ga na'.

5 Kate' gókbe'ele Jesusen' kan žejlé'gake' chie', gože' benne' yižwén':

—Ži'na', ba benít l_awa' le' che do_a da' nbago'o.

6 Že'gak ba_e benne' yodo' wsedle ka' ga na'. Wzá' láže'gake', na' wnnágake':

7 “¿Biž chen' zchalj bennen' ki? Zzoe' Dios che_a'ale. Bi gak no benne' yenít l_awe' che do_a'. Toze Dios gak gonen'.”

8 Jesusen' l_a' gókbe'etele' da' zza' láže'gake', na' gože' lé_gake':

—¿Biž chen' zza' láže'le ki?

9 Bi nak zede cha' no benne' ye'ze' benne' yižwé' ni ba benít l_awe' che do_a da' nbage'e, san nak zede gone' ga yeyase', na' we'e da' dele', na' se'e.

10 Na'a gona' da' gak bia' neda', Benne' Golje' Benách, nzi' lo na'a yežlyó nga yenít l_awa' che do_a da' zej nbaga' benách ka'.

Naž Jesusen' gože' benne' yižwén':

11 —Žapa' le': Wyase. Beká'a da' delo', na' beyej ližo'.

12 L_a' wyaste benne' yižwén', na' beké'e da' góte'le', na' bežoje' l_awgak yógo'te benne' ka' nníta'gake' ga na'. Bebángle' yógo'tegake', na' bka'n zéngake' Dios, na' wnnágake':

—Batkle na' le'elto' da' ki.

Jesús žliže' Lebí

(Mt. 9:9-13; Lk. 5:27-32)

13 Bežój Jesusen' lo yež Kapernaum, na' wdíe' da' yoble žoa'a nison'. Bedobgak benne' zan gan zoe', na' L_e' bsdle' lé_gake'.

14 Kate' ne zde Jesusen' ga na', bl'e'ele' Lebí, z'i'n Alfeo, ži'e gan zchizjwe' lo wláz yež zi'to'. Jesusen' gože' le':

—Benlen neda' tzen.

La' wzó ža'te Lebín', na' wyéjlene' Jesusen'.

15 Wdé gok da' ni, benne' zan, benne' wechizjw ka' len yebałe benne' gaxjw ka' ž'é'gake' tzen len Jesusen', na' len benne' wsedle chie' ka' gan žáw'gake' lo liž Lebín'. Ki goken dan' benne' zan žjákłene' Jesusen'.

16 Kate' benne' yodo' ka', benne' wsedle ka' len benne' fariseo ka', bl'é'egekle' Le' ži'e žawe' tzen len benne' wechizjw ka', na' len yebałe benne' gaxjw ka', naž belyi'e benne' wsedle ka' che Jesusen', na' wnnágake':

—¿Bižen' žone'? Že'j žáwłene' tzen benne' wechizjw ka', na' benne' doła' ka'.

17 Benle Jesusen' da' ni, na' gože' lé'gake':

—Benne' ka' nníta'gake' chawe' bi žon byenen chjake' law benne' žeyone' benách ka', san benne' yižwé' ka' žon byenen chjake' law benne' žeyone' benách ka'. Za'a neda', kege nich wliža' benne' chawe' ka', san nich wliža' benne' doła' ka', nich yeyát láže'gake'.

*Zchalj Jesús che yela' žon wbás
(Mt. 9:14-17; Lk. 5:33-39)*

18 Kate' ža na' benne' ka' žónłengake' Zwa tzen, na' benne' ka' žónłengake' benne' yodo' fariseo ka' tzen, žóngake' wbás, na' bla'gak bałe benne' ka' gan zoa Jesusen', na' wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—Benne' ka' žónłengake' Zwan' tzen, na' benne' ka' zónłengake' benne' yodo' fariseo ka' tzen, žóngake'

wbás. ¿Biz chen' benne' ka' žónlengake' Le' tzen bi žóngake' wbás?

19 Naž bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—¿Wak gonle ga gongak wbás benne' ka' nníta'gake' lni che benne' zchag ne'e kate' le' ne zóalene' légake'? Kate' bennen' zchag ne'e ne zóalene' légake', bi góngake' wbás.

20 Žin ža kate' kwas bennen' zchag ne'e, na' biž sóalene' légake'. Ža na' góngake' wbás.

21 'Bi wdá' nitó benne' to laže' kobdo' lo laže' gole nich yeyonen', dan' yedobe laže' koben', na' wžezan' laže' golen', na' chéza'že laže' golen'.

22 Lezka', nitó benne' bi ke'e xis uba kobe lo že'e biž da' naken yid, dan' gak bla'a xis uba koben', na' wlá'a že'e bižen' da' naken yid, na' lalje xis uban', na' gak ditje že'e na' da' naken yid. Žala' ka'žo xis uba kobe lo že'e da' naken yid kobe.

Žká'gake' bisto zoa' scribe ža la'y

(Mt. 12:1-8; Lk. 6:1-5)

23 To ža la'y chegak benne' judío ka', wdé Jesusen' gan de yeke zoa' scribe, na' benne' wsedle chie' ka' wzó lágake' žká'gake' bisto gan žia zoa' sriben', na' žáwgaken'.

24 Naž benne' yodo' fariseo ka' belyi'e Jesusen', na' wnnágake':

—Bwia nga. Benne' ka' žónlengake' Le' tzen žóngake' da' bi žala' gonžo ža la'y.

25 Jesusen' gože' légake':

—¿Bi bel-le kan ben Dabí katen' wdone', na' byažje da' gawe' le' len benne' ka' wnníta'lengake' le'?

²⁶ Wyoé'e lo yo'o che Dios katen' gok Abiatar b̄xoz blo, na' bdawe' yet x̄til da' z̄kó'ogake' l̄aw Dios, dan' bi nzi' lo na' no benne' gawen', san toze b̄xoz ka' nzi' lo ná'gake' gáwgaken'. L̄ezka' bnezjwe' da' bdawgak benne' ka' wnníta'lengake' l̄e'.

²⁷ Naž Jesusen' gože' l̄égake':

—Dios bene' ža la'y nich yebélengeklen benách ka', kege bene' benách ka' nich góngake' x̄chin ža la'y.

²⁸ Che len, neda', Benne' Golje' Benách, naka' x̄ane ža la'y.

3

Jesús žeyone' to benne' nžeke' ne'e

(Mt. 12:9-14; Lk. 6:6-11)

¹ Da' yoble wyó'o Jesusen' to yo'o gan z̄dobgak benne' judío ka' nich yénekle' x̄tiža' Dios, na' l̄ezka' zoa to benne' nžeke' ne'e ga na'.

² Benne' yodo' ka' bwíagake' Jesusen' cha'yeyone' bennen' ža la'y, dan' žénekle' yesbága'gake' l̄e' z̄ia.

³ Naž Jesusen' gože' bennen' nžeke' ne'e, na' wnné':

—Wzó ža', na' wzé l̄awgak benne' ki.

⁴ Jesusen' wnnable' benne' ka', na' wnné':

—¿De latje gonžo da' nak chawe' kate' nak ža la'y, o gonžo da' zinnj? ¿De latje gape chi'izo yela' nban chegak benách ka', o wžia yi'žon?

Wnníta'gak žize benne' ka'.

⁵ Naž Jesusen', lo yela' zža'a chie', bwie' benne' ka', benne' nníta'gake' dot kwite', na' gok nyache' laže'e dan' nak zide yichj l̄ázdo'gake'. Naž gože' bennen' nžeke' ne'e, na' wnné':

—Bli no'o.

Bennen' bli ne'e, na' la' beyakten cháwe'do'.

⁶ Naž bežojgak benne' yodo' fariseo ka', na' la' béntegake' tzen diža' len benne' ka' žónlengake' Herodes tzen nich gak yeshága'gake' Jesusen' zia, na' gótgake' Le'.

Zdobgak benne' zan žoa'a nido'

⁷ Bezá' Jesusen' ga na' tzen len benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' bžine' žoa'a nido', na' benne' zan jáklene' Le', benne' ka' zej nžoje' gan nbab Galilea, na' gan nbab Judea.

⁸ Lezka' bžingak benne' zan gan zoa Jesusen', benne' ka' zej nžoje' Jerusalén, na' gan nbab Idumea, na' gan nbab yechelá'al yego Jordán, na' yež ka' zej nnitan' dot kwit gan zej nnita' yež Tiro, na' yež Sidón. Ki béngake' dan' béngekle' kan zej nak da' zen ka' da' žon Jesusen'.

⁹ Che len Jesusen' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen wkwéztezegake' to barkw gan gak kwene', nich bi wchigak benne' zan ka' Le'.

¹⁰ Ka' goken dan' ba beyone' benne' zan, benne' yižwé' ka', na' wbíga'gak benne' zan ka' gan zoe' nich kángake' Le'.

¹¹ Kate' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka' blé'egeklen Jesusen', btínnegaken benne' ka' xni'a Jesusen', na' wžéžeya'agaken, na' wnnágaken:

—Nako' Le' Zi'n Dios.

¹² Jesusen' bchi'le' be' xiwe' ka', nich bi wzéngeklen benách ka' No nake' Le'.

Jesús zbie' chežinno benne' nich gákgake' wbás chie' ka'

(Mt. 10:1-4; Lk. 6:12-16)

13 Naž wžén Jesusen' to l̄aw ya'ado', gan bliže' benne' ka' žénele'. Wbíga'gak benne' ka' dot kwite'.

14 Wžé Jesusen' chežinno benne' ki, nich gónlengake' L̄e' tzen, na' nich sele'e l̄égake' chejzéngekle' benách ka' x̄tiže'e.

15 Bdie' lo ná'gake' yel̄a' wnná bia' nich yeyóngake' benne' yižwé' ka', na' nich yebéjgake' be' x̄iwe' ka' yo'ogak benách ka'.

16 Ki lágake':

Smon, (bzoa Jesusen' yetó le', Bedw),

17 Jakob,

Z̄wa, (benne' biche' Jakob, na' zej nake' zi'n Sebedeo. Chope' ki, Jesusen' bezóe' yetó lágake', Boanerjes, da' zejlasen len diža' x̄iža': Benne' wale ka' ka wzió'),

18 Ndres,

Lip,

Bartol,

Matío,

Mas,

Jakob, (zi'n Alfeo),

Tadeo,

Smon, (benne' že' laže'e yež chie'),

19 Judas Iskariote, (benne' wdíe' Jesusen' lo na'gak benne' ka' gótgake' L̄e').

Znnágake' da' x̄iwe' žónlenen Jesús tzen

(Mt. 12:22-32; Lk. 11:14-23; 12:10)

Wdé na' bežín Jesusen' len benne' ka' žónlengake' L̄e' tzen to yo'o.

20 Da' yoble bdogak benne' zan gan zoa Jesusen', na' biž gota' latje bi da' gaw Jesusen' len benne' chie' ka'.

21 Kate' béngkle benne' bíche'kze Jesusen' ka' kan žak chie', bžín-gake' ga na' nich yeché'gake' Le', na' wnnágake': "Žak yał yichje'."

22 Lezka' benne' yodo' wsedle ka', benne' zej nžoje' yež Jerusalén, wnnégake' chie', na' wnnágake':

—Belzebú, xangak be' xiwe' ka', žónlenen Le' tzen, na' len yela' wnná bia' chen žebeje' be' xiwe' ka'.

23 Naž Jesusen' bliže' benne' yodo' wsedle ka', na' bsaka' lebe', na' wnné':

—¿Yebéj da' xiwe' la' kwinzen?

24 Cha' benne' ka' nníta'gake' to yež la'a lázgake', na' cha' tíl-lengake' ljéžgake' ka', bi gak dia' yežen'.

25 Lezka' cha' benne' ka' nníta'gake' to yo'o la'a lázgake', na' cha' tíl-lengake' ljéžgake' ka', bi gak diá'gake'.

26 Che len, cha' da' xiwe' tíl-lenen lježen ka', na' cha' la'a lázgaken, bi gak dia' yela' wnná bia' chen, san za' yeyož chen.

27 'Bi gak nitó benne' choe'e liž to benne' wałe, nich kweje' yela' wnni'a chie' cha' bi wcheje' benne' wałen' zga'ale, na' naž sake'e kweje' da' de liž bennen'.

28 'Da' li žapa' le'e: gak yenít law Dios benách ka' che yógo'te dola' da' zej nbage'e, na' che yógo'te diža' xiwe' da' znnágake',

29 san cha' no benne' nnie' che Dios Be' La'y, batkle yenít law Dios bennen'. To chi'ize nbage'e zia.

30 Ki wnná Jesusen' dan' benne' yodo' wsedle ka' wnnégake' chie', na' wnnágake': "Da' xiwe' žónlenen Le' tzen."

*No benne' nake' xna' Jesús, na' benne' biche'e
(Mt. 12:46-50; Lk. 8:19-21)*

³¹ Naž benne' biche' Jesusen' ka' len xne'e bžingake' gan zoe'. Wnníta'gake' la' lí'ale, na' bséla'gake' to benne' chejliže' Jesusen'.

³² To benne' ladjw benne' zan, benne' ka' žé'gake' dot kwit Jesusen' gože' Le', na' wnné':

—Benne' bicho'o ka' len xno'o, nníta'gake' la' lí'ale, na' žližgake' Le'.

³³ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—¿Nnézlele no benne' nake' xna'a, na' no benne' ka' zej nake' bicha'a ka'?

³⁴ Naž bwie' benne' ka' žé'gake' dot kwite', na' wnné':

—Le wia nga. Benne' ki zej nake' ka' xna'a, na' benne' bicha'a ka'.

³⁵ No benne' žone' kan žénele Dios, benne' ni nake' ka' benne' bicha'a, na' ka' no'le zana', na' lezka' ka' xna'a.

4

*Žsaka' lebe Jesús kan nak che benne' žaz
(Mt. 13:1-9; Lk. 8:4-8)*

¹ Da' yoble wzó law Jesusen' žsedle' benne' ka' gan nak žoa'a niso'. Bdobgak benne' zan gan zoe', na' wžen Jesusen' to lo barkw da' žen' lo nisen', na' wži'e ga na', na' yógo'te benne' ka' wnníta'gake' lo yo žoa'a nisen'.

² Jesusen' bsdle' légake' da' zan, da' bsaka' lebe'. Kate' ne žsedle' légake', wnné':

³ —Le wzé nag da' ni. Bžoj to benne' žaz, zjeze' bínnedo' ka'.

⁴ Kate' ne zjeze', b́exjwgak baḷe b́innedo' ka' to lo nez las. Bžingak býinnedo' ka', na' bdáwgakban'.

⁵ Yebaḷe b́innedo' ka' b́exjwgaken gan že' yej, gan de láte'ze yo. Bayenze bla'gak b́innedo' ka' dan' de láte'ze yo ga na'.

⁶ Naž kate' bla' wbiž, la' wbižtegaken dan' bi nóngaken lwen gže'.

⁷ Yebaḷe b́innedo' ka' b́exjwgaken gan begolgak lba yeche' ka'. Kate' bla'gak b́innedo' ka', lezka' beḷa'gak lba yeche' ka', na' bdóbgaken da' ka' goze', na' da' ka' bi be bnéjwgaken.

⁸ Yebaḷe b́innedo' ka' b́exjwgaken gan nak yo bebe, na' blá'gaken, na' gól-le'egaken. Bnéjwle'egak da' ka' goze'. To yag da' goze' bnezjwn yechí žoa b́innedo' ka'. Yetón bnezjwn yechonnlalj b́innedo' ka', na' yetón bnezjwn yetó gaywá' b́innedo' ka'.

⁹ Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—No benne' zoa nage', na' ženle', žala' wzé nage'.

*Zloe'el Jesús biz chen' žsaka' lebe'
(Mt. 13:10-17; Lk. 8:9-10)*

¹⁰ Kate' Jesusen' ba bga'ne' toze', benne' zan, benne' ka' nníta'gake' ga na' bžingake' gan zoe', tzen len chežinno benne' wsedle chie' ka', na' wnnábgekle' Le' biz žsedle dan' bsaka' lebe'.

¹¹ Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Dios žonne' le'e latje chejní'ilele da' ngache' kan źnna bi'e, san benne' ka', benne' bi žónlengake' žo'o tzen, yógo'te zcháljłengaka'-ne' da' žsaka' leba'.

¹² Ki žona' dan' žak kan nyejw le'e yiche la'y, da' źnnan:

Wíagake', san bi lé'egekle'.

Wzé nággake', san bi chejní'igekle',

na' bi yeyát láže'gake' nich gak yenít lawa' chégake' dola' da' zej nbage'e.

Žloe'el Jesús da' žsedle dan' bsaka' lebe'

(Mt. 13:18-23; Lk. 8:11-15)

¹³ Lezka' Jesusen' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—¿Bi žejní'ilele dan' bsaka' leba'? ¿Nakx gak chejní'ilele yezika' da' wsaka' leba'?

¹⁴ Benne' žazen' nake' benne' zzie' diža'.

¹⁵ Zej nak baļe benne' ka' ka binnedo' ka' béxjwgaken to lo nez. Želyenle' xtiža' Dios, san kate' želyenlen', la' za'te da' xiwe', na' zka'n dižan' da' béngekle'.

¹⁶ Zej nak yebaļe benne' ka' ka binnedo' ka' béxjwgaken gan že' yej. Želyenle' dižan', na' len yela' žebél chégake' želzi'en.

¹⁷ San bi žazen lo yichj lázdo'gake', na' to chí'ido'ze zzi'gaken'. Kate' bi da' žak chégake' o cha' zoa benne' zbia laže'e légake' dan' zze nággaken', la' žsan láže'tegaken'.

¹⁸ Zej nak yebaļe benne' ka' ka binnedo' ka' béxjwgaken gan žegolgak lba yeche' ka'. Želyenle' dižan',

¹⁹ san že' láže'gake' da' naken che yežlyó nga. Žon láže'len légake' dan' zej nži'ile' yela' wnni'a, na' zdan láže'gake' yela' gape. Yógo'te da' ki želyazen lo yichj lázdo'gake', na' znitle dižan', na' bi žonen žin lo yichj lázdo'gake'.

²⁰ Zej nak yebaļe benne' ka' ka binnedo' ka' béxjwgaken lo yo bebe. Želyenle' dižan', na' zzi' lo ná'gaken', na' žonen žin lo yichj lázdo'gake'. Zej nak baļe benne' ki ka binnedo' ka' bnéžjwgaken yechí

žoan. Zej nake' yeba_{le}' ka bín_{nedo}' ka' bné_{zjw}gaken yechón_{nlal}jen, na' zej nak yeba_{le}' ka bín_{nedo}' ka' bné_{zjw}gaken yetó gaywán'.

Žsaka' lebe Jesús che to da' zgo'on baní'
(Lk. 8:16-18)

²¹ Lezka' Jesusen' gože' benne' ka' žón_{lengake}' L_e' tzen, na' wnné':

—Kate' z_{wá}la'žo yi', ě_{zdóse}'žon to kak, o zgo'ožon zane gan žá_{ta}'žo? Bi žonžo ki, san zzoažon ža'le gan ko'on baní'.

²² Yógo'te da' zej ngachen' yelá' l_{áw}gaken, na' yógo'te da' žák_{gaken} gan nak cho_l žó_ggaken lo baní'.

²³ No benne' zoa nage', na' ženle', ža_{la}' wzé nage'.

²⁴ Lezka' gože' l_égake':

—Le we' laže' che da' ženlele. Kan nak da' zží_xele, t_lebe wží_x Dios chele, na' wnezjwe' yelate' chele.

²⁵ No benne' nzi'e x_tiže'e, we'e yelate' chie', san no benne' bi nzi'e x_tiže'e, da' láte'do'ze da' benle', yegá'n.

Žsaka' lebe Jesús kan zgole ye_{le} zoa' s_tribe

²⁶ Lezka' wnná Jesusen':

—Kan žak yelá' wnná bia' che Dios yežlyó nga naken kan žak kate' to benne' žaze' zoa' s_tribe lo yežlyó chie'.

²⁷ Yele z_tase', na' žeyase' kate' za' ža'ní'. Z_la' yag zoa' s_triben', na' z_golen, san le' bi nnezle' nak_x žak z_golen.

²⁸ L_a' yežlyón' žzenen da' nazen lo yežlyón'. Zga'ale za' x_yazen, naž za' bisto chen, na' te na' kwia zoa' s_tribe wa_{le} lo bisto chen.

²⁹ Kate' ba na_{le} zoa' s_triben', l_a' chejtie' chejchoge' bizton' dan' ba bžin ža si'e zoa' s_triben'.

*Žsaka' lebe Jesús kan žak che binnedo' mostasa
(Mt. 13:31-32; Lk. 13:18-19)*

³⁰ Lezka' wnná Jesusen':

—¿Biz nnia' kan žak yeļa' wnná bia' che Dios yežlyó nga? ¿Biz wsaka' leba' kan žaken?

³¹ Žaken kan žak che to binnedo' mostasa. Kate' žazen lo yo naken to binnedo' da' nakžen kwíde'do' ka yógo'te binnedo' ka' žé'gaken lo yo,

³² san kate' ba nazen, zlan', na' žžéntežen ka yógo'te yiže' kwan da' žé'gaken yežlyó. Kan žon yana' ni'a nen', gak žingak byinnedo' ka', na' wžíagakba' xó'ngakba' lo zol chen.

*Ka zkonle žin Jesús da' žsaka' lebe'
(Mt. 13:34-35)*

³³ Ka' goken, Jesusen' bsedle' légake', na' da' zanže da' bsaka' lebe' kan gok chejni'ígekle'.

³⁴ Yógo'te da' bcháljlene' benne' ka', bzaka' leben', na' yógo'te da' ki bzejni'ile' légakze benne' wsedle chie' ka'.

*Jesús zzoa žie' to be' wale
(Mt. 8:23-27; Lk. 8:22-25)*

³⁵ La' ža na'ze, kate' za' žale, Jesusen' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Le cho'o, težo yechelá'a nisdo' nga.

³⁶ Naž bkwásgake' gan nníta'gak benne' zan ka', na' bsá'gake' barkwn' gan ba že' Jesusen'. Lezka' wnníta'gak yebale barkw ka' ga na', da' ka' zjáklenen légake'.

³⁷ Wzó law žak to be' wale lo nisen', na' wdá'a nis lo barkwn'. Ka' goken, zej zcha' nis lo barkwn'.

³⁸ Jesusen' die' ztase' lo xkogwe' gan nak ža'le lo barkwn', na' besbángake' Le', na' belyi'e Le':

—Benne' wsedle. ¿Bi žeklo' cheto'? Gatzto' zan nis nga.

³⁹ Naž wyase Jesusen', na' bliže' ben' žaken, na' wnné':

—Wzóa ži,

Lezka' gože' nisen', na' wnné':

—Žize wzóa.

Wzóa ži ben' goken, na' wžé' ži nison'.

⁴⁰ Naž Jesusen' gože' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—¿Biz chen' zžébele ki? ¿Bi na' chejle'le che Dios?

⁴¹ Ne zžébegake', belyi'e ljéžgake' toe' yetóe':

—¿Bizkze nak benne' ni? Be' žaken, na' niso' žóngaken kan zna xtiže'e.

5

Benne' Gadara, benne' yoe'e be' xiwe'

(Mt. 8:28-34; Lk. 8:26-39)

¹ Naž bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen yechelá'a niso' gan nbab che yež Gadara.

² Kate' bežój Jesusen' lo barkwn', la' bžinte to benne' lawe' Le', benne' bžoje' to lo bloj gan zej ngache' benne' gat ka', na' yoe'e be' xiwe'.

³ Benne' ni zzo'e' gan zej ngache' benne' gat ka'. Bi gok nitó benne' wcheje' le', kege len do ya.

⁴ Zan chi'i bzógake' bayw ya yen ne'e, na' ni'e, na' bchéjgake' le' do ya ka'. Ble'e do ya ka', na' bzozje' bayw ya ka'. Bi gok no benne' nna bi'e le'.

⁵ Zdáteze' zbéžeyi'e dot ža dot yele gan zej ngache' benne' gat ka', na' gan nak law ya'ado' ka', na' žon we' kwine' lo yej ka' zej žen' ga na'.

⁶ Kate' ble'ele' za' Jesusen' zí'to'le, taría taría wyeje' gan ze'e, na' bzoa zibe' lawe'.

⁷ Wnnié' zižje, na' gože' Jesusen':

—¿Biž nbaga'a chio', Jesús, Zi'n Dios, Benne' zente? Ni'a che Xanžo Dios žáta'yoela' le', bi wsaka' zi'o neda'.

⁸ Ki wnné' dan' Jesusen' ba gože' be' xiwen':

—Le', be' xiwe', bežój lo bennen'.

⁹ Jesusen' wnnablen', na' wnné':

—¿Bi lio'?

Beží'i be' xiwen', na' gožen Le':

—Da' Zan lia' dan' nakto' be' zan.

¹⁰ Wnné yachen' law Jesusen' nich bi sele'e be' xiwe' ka' zi'to' lo yežlyón'.

¹¹ Zej nnita' koch zan law ya'ado' na'ze, želdaba' žáwgakba' ga na'.

¹² Be' xiwe' ka' wnné yáche'gaken law Jesusen', na' wnnágaken:

—Bselá' neto' gan zej nnita' koch zan ka'. Benn neto' latje chežó'ogakto'-ba'.

¹³ Jesusen' la' be'tie' légaken latje, na' bežojgak be' xiwe' ka', na' bejžó'ogaken koch zan ka', na' bxíte'gak koch ka', na' bejbíxjgakba' gan nak žoa'a ya'a, na' bejcházgakba' lo nido', gan wyépegakba' nis, na' gótgakba'. Gókgakba' ka chop milba'.

¹⁴ Naž bzonnjgak benne' ka' žape chí'igake' koch ka', na' bejzéngkle' benne' yež ka', na' lezka' benách ka' nníta'gake' yixen'. Bžojgak benne' yež ka', nich chejwiagake' bizen' goken ga na'.

¹⁵ Kate' bžíngake' gan zoa Jesusen', blé'egekle' bennen' zga'ale yoe'e be' xiwe' ka'. Že' bennen' ga na', na' nakwe' laže', na' zoe' cháwe'do', na' bžébegak benne' ka'.

¹⁶ Ki goken dan' benne' ka', benne' blé'egekle' da' ben Jesusen' bzéngkle' benne' ka' bžójgake' lo yež

kan goken che bennen' zga'ale yoe'e be' xiwe' ka', na' lezka' kan gok chegak koch ka'.

17 Naž wzó lawgak benne' ka' žáta'yoegekle' Jesusen' yežoje' lo yežlyó chégake'.

18 Kate' bebén Jesusen' lo barkw, bennen' zga'ale yoe'e be' xiwe' ka', góta'yoele' Jesusen' we'e le' latje chéjlene' Le' tzen.

19 Jesusen' bi bi'e le' latje, san gože' le':

—Beyéj ližo'. Bejzenle lježo' ka' da' zen da' bena' chio' neda', naka' Xano', na' ka' beyache' láže'la' le'.

20 Beyéj bennen', na' wzíe' diža' lo yež Dekápolis ka' kan nak da' zen da' ben Jesusen' chie', na' bebán láže'gak yógo'te benne' ka' nníta'gake' yež ka'.

Xkwide' no'le che Jairo, na' no'len' wdane' za Jesús

(Mt. 9:18-26; Lk. 8:40-56)

21 Kate' bežín Jesusen' yechelá'a nisdon', naž bedobgak benne' zan gan zoe' žoa'a nisdon'.

22 Lezka' to benne' lie' Jairo, benne' blo che yo'o gan zdobgak benne' judío ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, ble'e gan zoa Jesusen'. Katen' ble'ele' Le', bzoa zibe' lawe'.

23 Góta'yoele' Le', na' wnné':

—Za' gat xkwide' no'le chia'. Da, xoa no'o lebe' nich yeyakbe', na' bi gatbe'.

24 Jesusen' wyéjlene' le', na' benne' zan zjáklene' Jesusen', na' zchígake' Le'.

25 Lezka' zoa to no'le ga na', ba zej chežinno yiz de'e yižwé'. Bi žebíž žen chie' che we' chégakkze no'le ka'.

26 Ba wzáka'li'e lo na'gak benne' zan, benne' ka' žyóngake' benách ka'. Dáche'ze ba btie' dot da' wdape', na' bi be góklenen le', san žyála'žen chie'.

27 Kate' benle' zchaljgak benách ka' kan nak che Jesusen', wdíe' ládjwle benne' zan ka', na' bžine' zaka' xkože'l Jesusen', na' wdane' laže' da' nakwe'.

28 Ki bene' dan' wnné': "Cha' kanza' ze', yeyaka'."

29 La' bebižte žen chie', na' gókbe'ele' ba beyake' che da' goken chie'.

30 La' gókbe'etel Jesusen' ben žin yela' wak chie', na' beyechje'. Bwie' benne' zan ka', na' wnné':

—¿Nož benne' wdane' neda'?

31 Naž benne' ka' zej nake' toze len Le' góžgake' Le', na' wnnágake':

—Žlé'ekzelo' benne' zan ki zchígake' Le', na' zno': "¿Nož benne' wdane' neda'?"

32 Naž bwia Jesusen' dot kwite' nich le'ele' benen' wdane' Le'.

33 Naž no'len' wbig'e lawe'. Žžebe', na' žzize', dan' nnezle' dan' goken chie'. Bzoa zibe' law Jesusen', na' gože' Le' dot dan' goken.

34 Naž Jesusen' gože' le':

—Nó'ledo'. Ba beyako' dan' žejli'o chia'. Binlo beyéj ližo'. To chi'ize beyako' che dan' goken chio'.

35 Kate' ne zchalj Jesusen' da' ki, benne' ka' zej nžoje' liž benne' blon' che yo'o gan žyenyenle' xtiža' Dios, bžíngake' ga na', na' belyi'e bennen':

—Ba got xkwide' no'le chio'. Biž wpižjo' benne' wsedle.

36 Bi be' laže' Jesusen' dan' wnnágake', san gože' benne' blon', na' wnné':

—Bi žebo'. Bejle'ze che Dios.

37 Jesusen' bi bnezjwe' yezika' benne' ka' latje chjáklene' Le', san légakze Bedw, na' Jakob, na' Zwa, benne' biche' Jakoben'.

38 Katen' bžine' liž benne' blon' che yo'o gan želyenle' xtiža' Dios, ble'ele' žak žaxto', na' zej nnita' benne' ka' zbéžegake' ga na', na' lezka' benne' ka' zbeže nyáche'gake'.

39 Wyó'o Jesusen' ga na', na' gože' légake':

—¿Biž chen' žonle žaxto', na' zbéžele ki? Bi nat xkwide' no'len'. Ztászebe'.

40 Naž ben dítjgekle' Jesusen', san Le' bebeje' yógo'te benne' ka' na'le. Bchi'e xa xna' xkwide' no'len', na' lezka' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wyoé'e gan debe'.

41 Bexwe' na' xkwide' no'len', na' gože'-be':

—Talita, kumi.

Diža' hebreo ni znnan len diža' xiža': “Xkwide' no'le, wyase.”

42 La' wyaste xkwide' no'len', na' beza'be'. Ba zejbe' chežinno yiz. Bebán láže'gak benne' ka' nníta'gake' ga na'.

43 Naž Jesusen' bchi'le' légake' bi wzéngikle' nitó benne' dan' goken. Na' gože' légake':

—Le gonn da' gaw xkwide' no'le ni.

6

*Žežín Jesús yež Nasaret, yežen' naken laže'
(Mt. 13:53-58; Lk. 4:16-30)*

1 Naž bezá' Jesusen' ga na', na' bežine' laže', na' benne' ka' žónlengake' Le' tzen wzá'lengake' Le' tzen.

2 Kate' bžin ža la'y chegak benne' judío ka', wzó law Jesusen' žsedle' benne' ka' gan zdóbgake' nich

yéngkle' x̄tiža' Dios. Wnníta'gak benne' zan ga na', benne' ka' želyenle' chie'. Bebángkle', na' wnnágake':

—¿Gaz b̄sedle bennen' da' ki? ¿Biz yela' žejní'il na' da' nape'? ¿Nakx žone' da' ka' zej nak bian', da' ka' zá'gaken zaka' ya'abá che Dios?

³ Benne' ni nake' benne' z̄konle' žin blag ka', z̄i'n Lia. Nake' bíche'gak Jakob, na' Jwsé, na' Judas, na' Smon. L̄ezka' no'le zane' ka' nníta'l̄engake' žo'o nga.

Che len bzóagake' Le' chela'ale.

⁴ Naž Jesusen' gože' l̄égake', na' wnné':

—Gáte'teze žápegake' ba la'ne to benne' z̄chalje' lo wláz Dios, san benne' wláž chie' ka', na' lježe' ka', na' benne' ka' nníta'gake' liže' bi žápegake' l̄e' ba la'ne.

⁵ Che len Jesusen' bi gok gone' nitó yela' wak zen ga na'. Toze beyone' babze benne' yižwé' ka', kate' b̄xoá ne'e l̄égake'.

⁶ Bebán laže'l Jesusen' dan' bi žejl̄é'gake' chie'. Wd̄e na' wd̄ie' yeždo' ka' zej žen' dot kwit ga na', na' b̄sedle' benne' ka' ga na'.

*Žsela' Jesús benne' chie' ka' nich chejzégake' x̄tiže'e
(Mt. 10:5-15; Lk. 9:1-6)*

⁷ Naž Jesusen' bliže' benne' chežinno ka', benne' žónl̄engake' Le' tzen, na' wzó lawe' žsele'e l̄égake' chope chópegake'. Bdie' lo ná'gake' yela' wnná bia' kwéjgake' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka'.

⁸ Bchi'le' l̄égake' bi be wá'gake' lo nez, kege yixjw, na' kege yet, na' kege mežw bi kó'ogake' lo bzode chégake', san toze yagdo' chjwá'gake'.

⁹ Žala' chjwá'gake' z̄élgake', san kege yetó laže' da' x̄oan yéngake'.

¹⁰ L_ezka' gože' l_egake':

—Gáte'teze gan cho'ole to yo'o, le soa yo'on' kate' yezá'žele yežen'.

¹¹ Cha' chazle to yež gan benne' ka' bi gápegake' l_e'e ba la'ne, na' bi wzé nággake' x_tíža'le, le yežój ga na', na' le wchínnj bix_te yo da' dan' lable. Da' ni gak bian' zej nbage'e z_ia. Da' li žapa' l_e'e, kate' žin ža chog Dios chegak benách ka', naž sáka'žegak benne' ka' che yežen' ka sáka'gak benne' ka' che yež Sodoma, na' benne' ka' che yež Gomorra, yež ka' bchinnj Dios.

¹² Naž bžojgak benne' ka' žónlengake' L_e' tzen, na' bejzéngkle' benách ka' žala' yeyát l_áže'gake'.

¹³ L_ezka' bebéjgake' be' x_iwe' zan yo'ogak benách ka'. Wló'ogake' set l_awgak benne' zan, benne' yižwé' ka', na' beyákgake' cháwe'do'.

*Ka bétgake' Z_wa, bennen' bezóe' benách ka' nis
(Mt. 14:1-12; Lk. 9:7-9)*

¹⁴ Benle Herodes, benne' z_nna bi'e, kan nak da' žon Jesusen', dan' zze diža' gáte'teze che yel_a' wak chie'. Ba_le benne' ka' z_nnágake':

—Nake' Z_wa, bennen' bezóe' benách ka' nis. Ba bebane' l_o yel_a' got. Che l_en nape' yel_a' wak žone' da' ki.

¹⁵ Yeba_le benne' ka' z_nnágake':

—Nake' Lías, bennen' bchalje' l_o wláz Dios ža ni'te.

Yeba_le' z_nnágake':

—Nake' to benne' zchalje' l_o wláz Dios kan gokgak benne' ka' wnníta'gake' ža ni'te, benne' ka' bcháljgake' l_o wlaze' L_e'.

¹⁶ Kate' benle Herodes da' ki, wnné':

—Nake' Z̄wa, bennen' bžix̄a' yene'. Ba bebane' lo yela' got.

¹⁷ Ki wnná Herodes na' dan' lekze' bsele'e benne' ka' yjéxjwgake' Zwan', na' bchéjgake' le' len do ya lo yo'o liž ya. Ki ben Herodes na' dan' zža' Herodías Zwan'. Herodías na' nake' no'len' goke' zo'le Lip, benne' biche' Herodes na'. Herodes na' bekwase' Herodías na', na' bchag ná'lene' le'.

¹⁸ Zwan' gože' Herodes na':

—Bi žala' sóaleno' zo'le benne' bicho'o.

¹⁹ Dan' gónele Herodías na' bi da' gone' che Zwan' nich gote' le', che len gónele' gata' latje chie', san bi be wzáka'le',

²⁰ dan' Herodes na' zžebe' Zwan', dan' nnézkzele' nak Zwan' chawe', na' la'y. Che len wdape chi'e le', na' bze nage' chie' dot laže'e la'kze dan' wnná Zwan' benen ga wžé' zedle Herodes na'.

²¹ Naž bžin to ža wzáka'le Herodías na', da' naken ža žon lni Herodes na' che ža wye'ele' yiz. Bsí'ni'e da' ye'j gawgak benne' ka' nzi' lo ná'gake' lo wlaze' le', na' benne' ka' zché'gake' benne' ka' žjake' lo wdile, na' lezka' benne' ka' zej nake' blo gan nbab Galilea.

²² Wyáz xkwide' no'le che Herodías na' gan že'j žáwgake', na' bya'abe' láwgake'. Wyáz laže' Herodes na' kan žonbe', na' lezka' wyáz láže'gak benne' ka' že'j žáwlengake' le' tzen. Naž Herodes na' gože' xkwide' no'len', na' wnné':

—Wnnáb bi da' žénelo' wnezjwa' chio', na' gonan'.

²³ Ben choche' xtiže'e, na' gože'-be':

—Ni'a che Xanžo Dios wnezjwa' chio' bíte'teze da' nnablo' neda', na' zejte gachje gan z̄nna bi'a.

²⁴ Naž bežojbe', na' gožbe' xna'be':

—¿Biž nnaba'?

Le' gože'-be':

—Yichj Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis, nnabo'.

²⁵ La' beyáztebe' gan zoa Herodes na', na' gožbe'-ne':

—Žénela' wxó' chia' na'a lo ye'n zen yichj Zwa, bennen' bezóe' benách ka' nis.

²⁶ Gok nyache' laže' Herodes na', san dan' ben choche' xtiže'e ni'a che Dios, na' dan' béngkle benne' ka' žáwłengake' le' tzen dan' wnné', na' bi gónele' yinnj xtiže'e da' bchebe laže'e chebe'.

²⁷ Naž Herodes na' la' bséla'tie' to benne' žeje' lo wdile, benne' zoe' žape chi'e ga na', na' gože' le' chejxi'e yichj Zwan'.

²⁸ Bennen' žeje' lo wdile wyeje' liž ya, na' bejžiže' yen Zwan', na' bechi'e yichje', dan' bxoe' to lo ye'n zen. Wdien' lo na' xkwide' no'len', na' lebe' bnéjwben' che xna'be'.

²⁹ Kate' benne' ka' zej nake' Zwan' toze béngkle' dan' goken, bžingake' ga na', na' beché'gake' le', na' bejkache'gake' le'.

Ješús zwawe' benne' zanže ka gayo' mile'

(Mt. 14:13-21; Lk. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Wdé na' beła'gak benne' wbás ka' che Jesusen' gan zoe', na' bzéngkle' Le' yógo'te da' béngake', na' da' ka' bsédgkle' benách ka'.

³¹ Benne' zan, benne' ka' zá'gake', na' benne' ka' zjake', wnníta'gake' ga na'. Ka' goken na' zejte biž de latje bi da' gaw Jesusen' len benne' ka' žónłengake' Le' tzen. Che len Jesusen' gože' lé'gake', na' wnné':

—Le cho'o. Chejžo žo'oze gan nak latje dach, na' yezi' láže'žo to chi'i.

³² Naž jake' légakze' to lo barkw, na' bžingake' to latje dach.

³³ Blé'egekle benne' zan ka' zjake' ga na', na' gókbe'egekle' žezá'a Jesusen'. Che len benne' yógo'te yež ka' wzá' ní'agake', na' tariaze jake' ga na'. Bžingake' ga na' zgá'alegake' ka' Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen.

³⁴ Kate' bežój Jesusen' lo barkwn', ble'ele' benne' zan ka', na' beyache' láže'le' légake' dan' zej nake' ka' zila'do' ka' bi zoa benne' žape chi'e légakba'. Wzó lawe' žsedle' légake' da' zan.

³⁵ Kate' za' žale ža na', benne' ka' žónlengake' Jesusen' tzen bžingake' gan zoe', na' belyi'e Le':

—Za' žale, na' latje dach naken nga.

³⁶ Besela' benne' zan ki, nich chjake' yo'odo' ka', na' yeždo' ka' zej žen' gawze nga, nich chjé'wgake' yet, dan' bi be de nga da' gáwgake'.

³⁷ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Le wnezjw le'ekze da' gáwgake'.

Naž belyi'e Le':

—Chela' naptó' lázjwto' che xono' byo' wen žin, wak chjé'wto' yet xtil, na' wnézjwto' dan' gáwgake'.

³⁸ Naž Jesusen' gože' légake':

—¿Bał yet xtil de chele? Le chejwía.

Kate' ba nnézgekle', belyi'e Le':

—Gáyo'ze yet xtil den, na' chopze bel deba'.

³⁹ Naž wnná Jesusen' góngake' ga kwe'gak benne' zan ka' to kwe' to kwé'gake' gan nak lache' lo daka'.

⁴⁰ Wžé'gake' to kwe' to kwé'gake', to gaywá' to gaywá'gake', na' chiyón chiyóngake'.

41 Naž beᵾw Jesusen' da' gáyo'te yet xtil ka', na' da' chope bel ka'. Bwie' ya'abale, na' gože' Dios: “Žóᵾkeno'.” Naž bzožje' yet xtil ka', na' bnezjwen' chegak benne' wsedle chie' ka' nich chísgaken' chegak benne' zan ka'. Ľzka' wdise' da' chope bel ka' chegak yógo'te benne' ka'.

42 Bdáwgake' yógo'tegake', na' béljegekle'.

43 Naž betóbgake' da' bižjw ka' chegak yet xtil ka', na' chegak bel ka', na' beschá'gake' chežinno xkwite ka'.

44 Benne' ka' bdáwgake' ga na' gókgake' ka' gayo' mil benne' byo ka'.

Zda Jesús láwe'le nido'

(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

45 Ľa' bente Jesusen' ga wžengak benne' ka' žónlengake' Ľe' tzen Ľaw barkw, nich wněžwgake' Ľe', na' chejtégake' lo nison', nich žíngake' lo yež Betsaida, katen' Ľe' yesele'e benne' zan ka' lížgake'.

46 Kate' beyož besele'e légake', wyeje' to Ľaw ya'ado', gan bcháljlene' Dios.

47 Katen' ba goĽen, zej barkwn' gachje láwe'le nison', na' zoa Jesusen' toze' lo yo bižen'.

48 Jesusen' blé'ele' légake', na' žejxáke'gekle' žsá'gake' barkwn' dan' žak be' da' za' gan želdié'. Wdé gachje yeĽe bžin Jesusen' gan nníta'gake', zde' láwe'le nison', na' gónele' teze' gan nníta'gake'.

49 Kate' blé'egekle' Ľe' zde' láwe'le nison', gókgake' to bxin nake', na' wžéžeya'agake',

50 dan' yógo'tegake' blé'egekle' Ľe', na' bžébegake'. Naž Jesusen' la' bližtie' légake', na' wnné':

—Le gon choch láže'le. Nedkzan'. Bi žébele.

51 Wžén Jesusen' lo barkwn' gan nníta'gake', na' wžé' ži ben' žaken, na' légake' bebánle'egekle'.

52 Bi žejní'igekle' da' zloe'el dan' ben Jesusen' che yet xtilen'. Ne nak zide yichj lázdo'gake'.

*Žeyón Jesús benne' yižwé' ka' lo yež Jenesaret
(Mt. 14:34-36)*

53 Wdé Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen yechelá'a nido', na' bžíngake' gan nbab yež Jenesaret. Bžíga'gake' barkwn' lo yo bižen'.

54 Kate' bežójpgake' lo barkwn', benne' ka' nníta'gake' ga na' la' beyónbia'tegake' Jesusen'.

55 Taríaze jak benne' ka' yógo'te yeždo' ka' žé'gaken gawze ga na', na' wzó lágwage' žedjwá'gake' yógo'te benne' yižwé' ka' gan zoa Jesusen', benne' dégake' da' žáta'gekle', na' bžíngake' gáte'teze želyenle' zoa Jesusen'.

56 Gáte'teze gan zde Jesusen', lo yeždo' ka', na' yež zen ka', na' yo'odo' ka', bedjwá'gake' benne' yižwé' ka' chégake' gan nak lo nez, na' gan nak lawe' ya'a. Góta'yoegekle' Le' wnezjwe' légake' latje kángakze' laže' da' nakwe'. Yógo'te benne' ka' wdángaken' la' beyáktegage' cháwe'do'.

7

*Da' ka' žóngaken ga bi nakžo chawe' law Dios
(Mt. 15:1-20)*

1 Naž bale benne' yodo' fariseo ka' len bale benne' yodo' wsedle ka', benne' ka' zej nžoje' yež Jerusalén, bdóbgake' gan zoa Jesusen'.

2 Benne' yodo' ki blé'egekle' benne' wsedle ka' che Jesusen' žáwgake' yet, na' bi zej nak chawe' ná'gake', dan' znnan: bi zej nyiben kan žónteze

žongak benne' yodo' ka'. Che len wnnégake' chégake'.

³ Benne' yodo' fariseo ka', na' yezika' benne' judío ka', žóngake' kan bénteze bengak xa xtó'gake' ka', na' cha' bi želyibe' ná'gake' zan chi'i kan žónteze žóngake', bi be žáwgake'.

⁴ Kate' bi da' žjé'wgake' lawe' ya'a, na' žežíngake' lížgake', cha' bi želyibe' da' ka' kan žónteze žóngake', bi be žáwgake'. Da' zanže da' ka' žóngake', da' žónteze žóngake', kan želyibe' ziga' ye'n ka', na' ziga' ya ka', na' da' ka' žáta'gekle'.

⁵ Che len benne' yodo' fariseo ka' len benne' yodo' wsedle ka' wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—¿Bi žongak benne' wsedle chio' ka' kan bénteze bengak xa xtó'žo ka', san žáwgake' yet, bi zej nak chawe' ná'gake'?

⁶ Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Le'e, benne' zloé'ezele chawe' kwinle. Nak da' li dan' bzoj Isaías, bennen' bchalje' lo wĺáz Dios, kan nak chele. Bzoje' da' znnan:

Benách ki, len žoá'agakze' žápegake' xtiža'a ba la'ne, kege dot láže'gake'.

⁷ Dáche'ze nak kan zka'n zéngake' neda' dan' žsédgekle' da' znnázegak benách ka', kege da' wnnikza' neda'.

⁸ Ki naken, dan' zzoale chela'ale da' wnná Dios, na' žonle da' ka' nzi'le lo na'gak benách ka'.

⁹ Lezka' gože' légake':

—Da' li zka'nle ka'ze dan' wnnakze Dios nich gonle kan zej nak da' ka' žónteze žonle.

10 Ki wnná Dios lo na' Moisés: “Wdape ba la'ne xa xno'o.” Lezka' wnné': “Nóte'teze benne' nne zi'e che xa xne'e, le got bennen'.”

11 San le'e znnale ki: “Cha' no benne' yi'e xe' o xne'e: bi gak bi da' wnezjwa' chele, dan' naken Korbán” (dan' znnan len diža' xiža': dan' ba bchebe laza'a wnezjwan' che Dios),

12 naž znnale: “Bi žon byenen bi da' gon bennen' chegak xa xne'e.”

13 Ki naken, zzoale cheła'ale xtiža' Dios nich gonle dan' žónteze žonle, da' ka' zdele lo na'gak zi'n za'sóle ka'. Zanže da' ki žonle.

14 Naž Jesusen' bliže' benne' zan ka' nníta'gake' ga na', na' gože' légake':

—Le wzé nag da' nnia', yógo'tele, na' le chejni'ilen.

15 Bi be de da' žazen lo benne' da' gak gonen ga bi nake' chawe' law Dios, san da' žežojen le', da' ni gak gonen ga bi nake' chawe' law Dios.

16 Cha' zoa nagle, na' cha' ženlele, le wzé nag.

17 Kate' Jesusen' belá'alene' benne' zan ka', wyoé'e to yo'o, na' benne' wsedle chie' ka' wnnábgekle' Le' kan nak dan' bsaka' lebe'.

18 Naž Jesusen' gože' légake':

—¿Lezka' žiažje yela' žejní'il chele? ¿Bi žejní'ilele? Yógo'te da' žazen lo benne', bi gak gonen ga bi nake' chawe' law Dios.

19 Ki naken dan' bi žazen lo yichj lážda'we', san le'ze' žazen, na' žežojen li'e.

Kate' wnná Jesusen' da' ni, bloe'ele' žo'o zej nak chawe' yógo'te da' že'j žawžo.

20 Lezka' wnná Jesusen':

—Da' žežojen lo benne' žonen ga bi nake' chawe' law Dios.

²¹ Ki naken, dan' lo yichj lázdo'gak benne' ka' želžój da' kegle ka' da' zza' láže'gake'. Che len:

Žóngake' doła' ka' da' zej naken sban.

Žbángake', na' žótgake' benách ka'.

²² Žóngake' doła' da' zka'n ditjen yeła' zchag na'.

Zze láže'gake' da' de che ljéžgake' ka'.

Žóngake' da' kegle ka', na' žon láže'gake'.

Zgé'egekle' ljéžgake' ka', na' znnégake' chégake'.

Zka'n zen kwíngake', na' žon yálzegake'.

²³ Yógo'te da' kegle ki želžojen lo yichj lázdo'w no benne', na' žóngaken ga bi nake' chawe' law Dios.

To no'le zi'to' žejl'e che Jesús

(Mt. 15:21-28)

²⁴ Naž Jesusen' bezé'e ga na', na' bžine' gawze gan zej že' yež Tiro, na' yež Sidón. Wyoé'e to yo'o ga na', na' gónele' bi nnezlen nitó benne', san bi gok wkache' kwine'.

²⁵ To no'le, zoa to xkwide' no'le chie', na' yo'obe' be' xiwe', benle' ba bla' Jesusen' ga na', na' la' wyejtie' gan zoe', na' bzoa zibe' lawe' Le'.

²⁶ No'len' bi nake' benne' judío, san nbabe' benách Sirofenisia ka'. Góta'yoele' Jesusen' yebeje' be' xiwen' yo'o xkwide' no'le chien'.

²⁷ Naž Jesusen' gože' le', na' wnné':

—Benn latje yéljegekle zgá'alegak benne' ka' zej nake' ka' zi'n xan yo'o, dan' bi naken chawe' yeka'žo yet chegak xkwide' ka', na' cho'nžon lawgak béko'do' ka'.

²⁸ Bechebe no'len', na' gože' Jesusen':

—O', Xan, san béko'do' ka', bia nníta'gakba' zanle gan žáwgakbe', žáwgakba' da' bižjw ka' da' žéxjwgaken zanle gan žáwgakbe'.

²⁹ Naž Jesusen' gože' le', na' wnné':

—Dan' wnnó' ki, gak yeyejo'. Ba bežój be' xiwen' wyó'o xkwide' no'le chion'.

³⁰ Kate' no'len' bežine' liže', b|e'ele' xkwide' no'le chien', debe' lo da'a, na' ba bežój be' xiwen' wyo'obe'.

Žeyón Jesús to benne' kwežw, benne' bi gok nnie'

³¹ Bežój Jesusen' latjen' da' nbaben yež Tiro, na' wdíe' gan nbab yež Sidón, na' yež Dekápolis ka', na' bžine' žoa'a nisdó' che gan nbab Galilea.

³² Benne' ka' nníta'gake' ga na' bedjwá'gake' to benne' kwežw gan zoa Jesusen', benne' bi žak nnie', na' góta'yoegekle' Le' xoa ne'e le'.

³³ Naž Jesusen' bebeje' bennen' che|a'ale ladjw benne' zan ka', na' bni'e xben ne'e yežw nag bennen'. Bže'e zéne'do', na' wdane' lože'e.

³⁴ Naž bwie' ya'abale, na' bka'le'e chi'e, na' wnné':

—Efata.

Diža' hebreo ni znnan len diža' xiža': “Beyaljw.”

³⁵ La' beyá|jwte nage', na' la' beyitjte lože'e, na' wnnetie' binlo.

³⁶ Naž Jesusen' gože' légake' bi wzéngklen' nitó benne', san kan bchí'ižele' légake', bžéžegake' diža' che dan' žone'.

³⁷ Bebán láže'gake', na' wnnágake':

—Cháwe'do' žone' yógo'te. Žone' ga žeyéngkle benne' ka' gókgake' kwežw, na' žechaljgak benne' ka' bi gok nnégake'.

8

Jesús zwawe' benne' zanže ka tape mile'
(Mt. 15:32-39)

¹ Kate' ža na' bedobgak benne' zan gan zoa Jesusen'. Dan' bi be de da' gáwgake', Jesusen' bliže' benne' wsedle chie' ka', na' bcháljlene' légake'.

² Gože' légake':

—Žeyache' láže'la' benne' zan ki dan' ba zej chonne ža nníta'lengake' neda' nga, na' bi be de da' gáwgake'.

³ Cha' yesela'a légake' lížgake' želdonze' ka', yedó láže'gake' lo nez, dan' za'gak bale' zi'to'.

⁴ Beži'igak benne' wsedle chie' ka', na' belyi'e Le':
—¿Biž wawžo benne' zanle'e ki ga ni nak latje dach?

⁵ Naž Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Bal yet xtil de chele?

Belyi'e Le':

—Gážeze.

⁶ Naž Jesusen' gože' benne' zan ka' kwé'gake' lo yo. Beᵑwe' gaže yet xtil ka', na' gože' Dios: “Žóxkeno”. Naž bzožjen', na' bi'en chegak benne' wsedle chie' ka' nich chísgaken' lawgak benne' zan ka'.

⁷ Lezka' gota' chégake' chope chonne bel ka'. Naž Jesusen' gože' Dios: “Žóxkeno” na' gože' légake' chísgake'-ba' lawgak benne' zan ka'.

⁸ Bdawgak yógo'te benne' ka', na' béljegekle'. Naž betóbgake' da' bižjw ka' da' begá'ngaken, na' beschá'gake' gaže xkwite ka'.

⁹ Benne' ka' bdáwgake' zej nyángake' ka tape mile'. Wdé na' Jesusen' besele'e légake' lížgake',

¹⁰ na' bejžene' lo barkw tzen len benne' wsedle chie' ka', na' bžingake' gan nbab yež Dalmanuta.

Znnábgekle' Jesús gone' to da' gak bian' ga benne' Le'
(Mt. 16:1-4; Lk. 12:54-56)

¹¹ Naž benne' yodo' fariseo ka' wbíga'gake' gan zoa Jesusen', na' wzó lágwage' zdil díža'gake' len Le'. Gónegekle' wžíxgake' Jesusen'. Che len wnnábgekle' Le' gone' to da' gak bian' da' zan' ya'abá che Dios.

¹² Bka'le'e chi'i Jesusen', na' wnné':

—Želnnable benne' ki neda' gona' to da' gak bian' da' zan' ya'abá che Dios. Da' li žapa' le'e, bi lé'elele nitó da' gak bian' da' zan' ya'abá che Dios.

¹³ Naž bezé'e gan zej nnita' benne' ka', na' bejžene' law barkw, na' wyeje' yechelá'a nido'.

Da' žsédgekle benne' yodo' ka' naken ka kwa zichj che yet xtil
(Mt. 16:5-12)

¹⁴ Goł láže'gak benne' wsedle ka' che Jesusen' wá'gake' da' gágwage', na' toze yet xtil den lo barkwn'.

¹⁵ Naž bchi'le Jesusen' légake', na' wnné':

—Le wia binlo. Le gape chi'i kwinle nich bi si'le da' naken ka kwa zichj che yet xtil chegak benne' yodo' fariseo ka', na' che Herodes.

¹⁶ Wzó lawgak benne' wsedle chie' ka' zcháljłengake' ljéžgake' ka', na' wnnágake':

—Znne' ki dan' bi de yet xtil da' gawžo.

¹⁷ Žákbe'ele Jesusen' dan' znnágake', na' gože' légake':

—¿Biž chen' znnale naken dan' bi de yet xtil da' gawžo? ¿Bi žejní'ilele, na' bi žákbe'elele? ¿Nak zide yichj lázdo'le?

18 ¿Žia yej lawle san bi zlé'elele, na' žia yid nagle san bi žénlele? ¿Bi žejsá' láže'le?

19 Katen' bzozja' gayo' yet xtil ka', da' ka' bdawgak gayo' mil benne' ka', ¿bał xkwite ka' bescha'le da' bižjw ka', da' ka' betoble?

Wnnágake':

—Chežinno.

20 Lezka' wnná Jesusen':

—Katen' bzozja' gaže yet xtil ka', da' ka' bdawgak tape mil benne' ka', ¿bał xkwite ka' bescha'le da' bižjw ka', da' ka' betoble?

Wnnágake':

—Gaže.

21 Naž Jesusen' gože' légake':

—¿Bi žejní'ilele na'a, bchalja' che da' žsédgekle benne' ka'?

Ješús žeyone' to benne' lo chołe, benne' yež Betsaida

22 Kate' bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen lo yež Betsaida, bla'gak bale benne' gan zoe', nwágake' to benne' lo chołe ga na', na' góta'yoegekle' Le' kane' bennen'.

23 Jesusen' beḡwe' na' benne' lo chołen', na' bchi'e le' na'le žoa'a yežen'. Naž bžie' zene' yej lawe', na' bḡoa ne'e le'. Naž wnnable' le', na' wnné':

—¿Zle'elo' late'?

24 Bennen' goke' lo chołe bwie', na' wnné':

—Zle'ela' benách ka', na' znnágake' ka' yag ka', san želdá benne' ka'.

25 Da' yoble Jesusen' b̄xoa ne'e yej lawe', na' bwia bennen' goke' lo choḷe, na' ba beyakte cháwe'do' yej lawe'. Na'a zle'ele' binlo yógo'te.

26 Naž Jesusen' besele'e le' liže', na' wnné':

—Bi chejo' lawe' yež, na' bi wzenlo' no benne' lo yežen' dan' bena'.

Bedw z̄nne' Jesús nake' Benne' Cristo

(Mt. 16:13-20; Lk. 9:18-21)

27 Wdé na' bezá' Jesusen' len benne' wsdle chie' ka' ga na', na' wdégake' yeždo' ka' zej nbaben yež Sesarea, gan z̄nna bia' Filipino. Kate' ne yó'ogake' nez, Jesusen' wnnable' benne' wsdle chie' ka', na' wnné':

—¿No benne' z̄nnagak benách ka' naka' neda'?

28 Bechébegake', na' wnnágake':

—Znnagak bale benne' nako' Z̄wa, bennen' bezóe' benách ka' nis. Z̄nnágake' yebale' nako' Lías, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te. Z̄nnágake' yebale' nako' yetó benne' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te.

29 Naž Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—¿Chize le'e, no benne' z̄nnale naka' neda'?

Bechebe Bedw, na' wnné':

—Le' nako' Benne' Criston', bennen' bchebe laže' Dios seḷe'e nga.

30 Naž Jesusen' bchi'le légake' bi wzéngkle' nitó benne' no nake'.

Jesús zchalje' kan za' gótgake' Le'

(Mt. 16:21-28; Lk. 9:22-27)

31 Naž wzó law Jesusen' zzejni'ile' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Žon byenen sáka'li'a neda', Benne' Golje' Benách. Benne' gole ka', na' b̄xoz wnná bia' ka' len

benne' yodo' wsedle ka' wzóagake' neda' chela'ale. Gótgake' neda', san kate' gak chonne ža yebana'.

³² Kwáselo bchájlene' légake'. Naž Bedw bchi'e Jesusen' chela'ale, na' wzó lawe' zdile' Le'.

³³ Byečhj Jesusen', na' bwie' yezika' benne' wse-dle chie' ka', na' bdile' Bedon', na' wnné':

—Bkwas kwita' nga. Nako' ka da' xiwe'. Da' zza' lažo'o bi naken che Dios, san kan zza' láže'gak benách ka' naken.

³⁴ Naž Jesusen' bliže' benne' wsedle chie' ka' len benne' ka' nníta'gake' ga na', na' gože' légake':

—Cha' žénele no benne' gónlene' neda' tzen, žala' wzóe' chela'ale da' žénekzele', na' gake' ka to benne' noe'e yag kroze chie' nich chejté'e le'e yag krozen', na' naž gak gónlene' neda' tzen.

³⁵ No benne' že' laže'e yela' nban chie', wnitén', san bennen' wnite' yela' nban chie' dan' žónlene' neda' tzen, o dan' nzi' lo ne'e diža' chawe' chian', gata' yela' nban da' zejlí kanne chie'.

³⁶ ¿Biz da' chawe' gata' che to benne' cha' wtobe' yógo'te da' že' yežlyó nga, san wnit kwine'?

³⁷ Bi be gak wnezjw to benne' nich yeslá kwine'.

³⁸ Cha' no benne' žedoe'ele' chia' neda', na' che xtiža'a lawgak benách ki, benne' ka' zbej yíchjgake' Dios, na' žóngake' dolá', lezka' neda', Benne' Golje' Benách, yedoe'ela' che bennen' kate' yelá'a len yela' baní' che Xa', na' gónlengak wbás che ya'abá ka' neda' tzen.

9

¹ Jesusen' bchájlene' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, zej nnita' benne' ka' nga, benne' bi gátgake' kate' lé'ežegle' ža yedjnná bia' Dios yežlyó nga, na' la' law yela' wnná bia' zen chie'.

Zcha' kan zna' law Jesús
(Mt. 17:1-13; Lk. 9:28-36)

² Kate' ba wdé xope ža, Jesusen' bchi'e Bedw len Jakob, na' Zwa, na' légakze' jake' to law ya'a sibe, gan bcha' kan zna' law Jesusen' lawgak yonne' ka'.

³ Wyép yes baní' laže' da' nakw Jesusen', na' goken chíchele'e. Zíla'do'ze goken, na' no benne' žibe' laže' yežlyó nga, bi gak gone' laže' zíla'do'ze kan gok zen'.

⁴ Bla' lawgak Lías, na' Moisés gan nníta'gake', zchájlengake' Jesusen'.

⁵ Naž Bedon' gože' Jesusen':

—Benne' wsedle, ba nez zen naken chežo zoažo nga. Gona' chonne yo'o laga' nga, to chio', na' yetó che Moisés, na' yetó che Lías.

⁶ Ki wnná Bedon' dan' bi nnezle' dan' zne'. Ka' goken dan' zžébegak benne' wsedle ka' che Jesusen'.

⁷ Naž wžé' to bejw da' wló'on zol légake', na' benle chi'i to benne' zchalje' lo bejw na', na' wnné':

—Benne' ni nake' Zi'na'. Nži'ila' Le'. Le wzé nag chie'.

⁸ La' bwíategake' san biž no benne' blé'egle'. Toze Jesusen' zóalene' légake'.

⁹ Kate' ne yó'ogake' nez, žétjgake' law ya'a siben', Jesusen' bchi'le' légake' bi wzéngle' no benne' kan gok dan' blé'egklen', kate' yebanže' Le', Benne' Golje' Benách, lo yela' got.

10 Che len bzoa chóchzegake' dan' wnné' lo yichj lázdo'gake', na' la' légakze' belnnable' ljéžgake' biz zejlás dan' wnné' kate' wnné' yebane' lo yela' got.

11 Wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—¿Biz chen' znnagak benne' yodo' wsedle ka' žon byenen la' Lías zga'ale' kate' la' Benne' Criston'?

12 Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Da' li la' Líasen' zga'ale', na' yecá'n chawe'e yógo'te kan žala' gákgaken. Na'a, ¿biz chen' nyejw le'e yiche la'y da' zna žon byenen Benne' Golje' Benách sáka'li'e, na' wzoagak benách ka' Le' chela'ale'?

13 Žapa' le'e: ba bla' Líasen', na' béngake' chie' kan gónegekle', kan nyejw le'e yiche la'y kan žala' gaken chie'.

*Jesús žeyone' to xkwide' byo yo'obe' be' xiwe'
(Mt. 17:14-21; Lk. 9:37-43)*

14 Kate' bežín Jesusen' len benne' ka' nníta'lengake' Le' tzen gan zej nnita' yezíka'gak benne' wsedle chie' ka', blé'egekle' zej nnita' benne' zan ga na', na' benne' yodo' wsedle ka' želdíl diže'e len benne' wsedle chie' ka'.

15 Kate' benne' zan ka' blé'egekle' Jesusen', bebángekle', na' taríaze wzá'gake' gan zi'e, na' wdápegake' Le': “Padiox.”

16 Naž Jesusen' wnnable' benne' wsedle chie' ka', na' wnné':

—¿Biz dan' zdíl-lenle légake'?

17 Bechebe to benne' zoe' ladjw benne' zan ka', na' wnné':

—Benne' wsedle, bedjwá'a xkwide' byodo' chia' chio' Le', dan' yo'obe' be' xiwe' da' žonen ga bi znnabe'.

18 Kate' žo'o be' xīwen' lebe', zžix z̄lolen lebe' lo yo, na' zbia bžina' zide' žoa'abe', na' žzej láye'be'. Che len zej zžitbe'. Wnnabla' benne' wsedle chio' ka' yebéjgake' be' xīwen', san bi wzáke'gekle'.

19 Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Le'e, benne' bi žejle'le che Dios. ¿Gáka'xtekze gon byenen sóalena' le'e? ¿Gáka'xtekze gon byenen gaka' zen laže' len le'e? Le yedjwá'-be' chia'.

20 Zá'gake' zej noe'e-be' gan zoa Jesusen'. Kate' be' xīwen' ble'elen Le', la' bxizten lebe'. Wže'be' lo yo, na' bžix bl̄olen lebe', na' wžia bžina' zide' žoa'abe'.

21 Naž Jesusen' wnnable' xa xkwiden', na' wnné':
—¿Gáka'xte ba goken žaken ki chebe'?

Wnná xaben':

—Na' náktebe' xkwíde'do' žak ki chebe'.

22 Zan chi'i zžen' lebe' lo yi', na' zan nis nich goten lebe'. Che len, cha' žako' late', beyache' laže'l neto', na' goklen neto'.

23 Jesusen' gože' le':

—Cha' gak chejli'o che Dios, yógo'te waken cha' chejli'o chie'.

24 La' wnnete zižje xa xkwiden', na' wnné':

—Žejli'a chie'. Goklen neda' nich chejle'ža' chie'.

25 Kate' ble'el Jesusen' za'gak benne' zan ka', zchígake' Le', gože' be' xīwen', na' wnné':

—Le', be' xīwe', be' žonen ga bi znnagak, na' bi žéngkle benách ka', na'a zchi'la' le' yežojo' lo xkwiden', na' biž chazo' lebe'.

26 Wžéžeya'a be' xīwen', na' bžix bl̄ol-le'en lebe'. Naž la' bežojten, na' bka'nen lebe' ka' to xkwíde' gat. Ka' goken, bchaljgak benne' zan ka', na' wnnágake':

—Ba natbe'.

27 Naž Jesusen' be_xwē' na'be', na' bechise'-be', na' beyás x_kwiden'.

28 Naž wyó'o Jesusen' to yo'o, na' la' légakze benne' wsedle chie' ka' wnnábgekle' Lē', na' wnnágake':

—¿Bi_z chen' bi gok yebejto' neto' be' x_iwen'?

29 Jesusen' gože' légakē':

—Bi gak yebejle ka'ze be' x_iwē' ki, san toze cha' wcháljlenle Dios, na' gonle wbás.

Jesús zloe'ele' da'yoble kan za' gótgake' Lē'
(Mt. 17:22-23; Lk. 9:43-45)

30 Kate' bezá' Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Lē' tzen ga na', wdégake' gan nbab Galilea. Gónele Jesusen' bi nnezle no benne' gan zoe',

31 dan' žsedle' benne' wsedle chie' ka'. Gože' légakē':

—Wdégake' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak benne' ka' gótgake' neda', san te gata', kate' tegak chonne ža, yebana'.

32 Bi bejní'igekle' da' ni da' gože' légakē', na' dan' zžébegake', bi be wnnábgekle' Lē'.

Nólgake' gake' benne' blo
(Mt. 18:1-5; Lk. 9:46-48)

33 Naž bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Lē' tzen lo yež Kapernaum, na' kate' ne nníta'gake' to yo'o, Jesusen' wnnable' légakē', na' wnné':

—¿Bi_z dan' wdíl-lenle lježle kate' ne yo'ole nez?

34 Naž légakē' wnníta'gake' žize dan' wdíl-lengake' ljéžgake' lo nezen' cha' nólgake' gake' benne' blo.

35 Naž wžé' Jesusen', na' bliže' chežínnote benne' wsedle chie' ka', na' gože' légakē':

—No benne' žénele' gake' benne' blo ladjwle le'e žala' gake' ka to benne' kwíde'ze, na' lezka' žala' gake' ka ni'a na'le yógo'tele.

³⁶ Naž Jesusen' be_xwe' to _xkwíde', na' bzoe'-be' gachje láwe'le gan nníta'gake'. Wdele'e-be', na' gože' lé_gake':

³⁷ —No benne' si' lo ne'e to _xkwíde' ki dan' nakbe' chia', lezka' si' lo ne'e neda', na' no benne' si' lo ne'e neda', kege nedza' si' lo ne'e, san lezka' si' lo ne'e Xa', Bennen' bsele'e neda'.

*Cha' bi zži'i to benne' chežo žo'o, žákłene' žo'o
(Mt. 10:42; Lk. 9:49-50)*

³⁸ Naž Zwa gože' Jesusen':

—Benne' wsedle, bl'e'elto' to benne' žebeje' be' xiwe' ka' yo'ogak benne' ka', na' zkonle' žin lo'. Bchi'leto'-ne' biž gonen', dan' bi žónlene' žo'o tzen.

³⁹ Naž Jesusen' gože' le':

—Bi wchí'lele-ne', dan' cha' zoa no benne' žone' to yela' wak da' zan' ya'abá che Dios, na' zkonle' žin la', bi gak nne zi'e chia'.

⁴⁰ Ki naken, no benne' bi zži'e chežo, žakłen bennen' žo'o.

⁴¹ No benne' wnezjwe' chele to zíga'do' nis da' ye'jle dan' žónlene' neda', Benne' Criston', tzen, si'kze' da' žeyala' chie'.

Gak chežo da' zia cha' gonžo ga gon no benne' dola'

(Mt. 18:6-9; Lk. 17:1-2)

⁴² Lezka' wnná Jesusen':

—No benne' gone' ga gon to _xkwíde' ki doła', _xkwíden' žejle'be' chia', gakže chawe' che bennen' cha' wcheje' to yiche žotw yene', na' chejžó'n kwine' lo niso'.

⁴³ Cha' to no'o gonen ga gono' dola', bchogen'. Gakže chawe' chio' chejo' gan so' nbano' zoa toze no'o, kege zoa chope no'o, na' chejchó'o lo yi' gabíl, gan bi yole yi' chen.

⁴⁴ Lo latjen' bi gatgak bzoga' ka' yo'ogak benne' gat ka', benne' ka' chejnníta'gake' ga na', na' yin' bi yolen.

⁴⁵ Lezka', cha' to ni'o gonen ga gono' dola', bchogen'. Gakže chawe' chio', chejo' gan so' nbano' zoa toze ni'o, kege zoa chope ni'o, na' chejchó'o lo yi' gabilen', gan bi yole yi' chen.

⁴⁶ Lo latjen' bi gatgak bzoga' ka' yo'ogak benne' gat ka', benne' ka' chejnníta'gake' ga na', na' yin' bi yolen.

⁴⁷ Lezka' cha' to yej lawo' gonen ga gono' dola', wlejen. Gakže chawe' chio' chejo' gan zнна bia' Dios zoa toze yej lawo', kege zoa chope yej lawo', na' chejchó'o lo yi' gabilen'.

⁴⁸ Lo latjen' bi gatgak bzoga' ka' yo'ogak benne' gat ka', benne' ka' chejnníta'gake' ga na', na' yin' bi yolen.

⁴⁹ 'Nich gape chi'izo belá' zwázježon zede', na' zgála'žon žoa'a yi', nich bi kwia yin', na' zwázjegake' zede' yógo'te biado' ka' zžéygake'-ba' lo bkog la'y che Dios. Da' ni žsedlen žo'o kan ga'ngak chawe' yógo'te benách chie' ka'.

⁵⁰ Nak chawe' zede', san cha' yenít yela' sna'a chen, ¿nakx gak yeyonžon sna'a? Le gak la' lé'ezele ka zede' chawe', na' bga'n cháwe'do' tole len yetole.

Ka nak che no benne' byo zle'e yela' zchag na' chie' (Mt. 19:1-12; Lk. 16:18)

¹ Bezá' Jesusen' lo yež Kapernaum, na' wyeje' gan nbab Judea, na' wdíe' yechelá'a yego Jordán zaka' gan zla' wbiž, ga na' bedobgak benne' zan gan zoe' da' yoble, na' bsdle' légake' da' yoble kan žónteze žone'.

² Naž bžingak benne' yodo' fariseo ka' gan zoa Jesusen', na' gónegekle' góngake' ga bi da' nna Jesusen' nich gak yesbága'gake' Le' zia. Wnnábgekle' Le', na' wnnágake':

—¿De latje no benne' byo, benne' nžag ne'e, wsane' zo'le'?

³ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—¿Biž bchi'le Moisés le'e?

⁴ Wnnágake':

—Moisés bnezjwe' latje no benne' byo wzoje' to yiche da' znnan zlá'alene' zo'le', na' naž gak wsane' zo'len'.

⁵ Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Moisés bchi'le' le'e da' ni dan' nak zide yichj lázdo'le,

⁶ san kate' wzó law žata' yežlyó nga, Dios bene' légake' benne' byo, na' no'le.

⁷ Wnné': “Che len wká'n benne' byo xa xne'e, na' chejgá'nlene' zo'le',

⁸ na' chope' yeyákgake' ka toze benne'.” Che len biž zej nake' chope' san toze' ba zej nake'.

⁹ Lezka', no benne' nake' benachze bi žala' wlé'e benne' ka' ba ben Dios légake' toze.

¹⁰ Kate' Jesusen' beyoé'e yo'o, benne' wsdle chie' ka' wnnábgekle' Le' kwáselo kan nak dan' bchalje'.

11 Jesusen' gože' l_egake':

—Cha' to benne' byo zlá'alene' zo'le', na' zchag ná'lene' to no'le yoble, žone' doła' da' zka'n ditjen yeła' zchag na', na' žesbage'e zo'le' doła', no'len' zóalene' na'a.

12 Lezka' cha' to no'le wsane' benne' byo chie', na' si'e to benne' byo yoble, lezka' gone' doła' da' zka'n ditjen yeła' zchag na'.

Jesús žliž chawe'e xkwide' ka'
(Mt. 19:13-15; Lk. 18:15-17)

13 Naž bžingak benne' ka' zej noe'e xkwide' ka' chégake' gan zoa Jesusen', na' žénegekle' xoa ne'e l_egakbe', san wzó lawgak benne' wsedle chie' ka' zdílgake' benne' ka' zej noe'e l_egakbe'.

14 Kate' Jesusen' bl_e'ele' da' ni, bže'e, na' gože' l_egake':

—Le we' latje xkwide' ki yídgakbe' chia'. Bi wséjwle xnéžgakbe', dan' gata' chegak benne' ka' zej nake' ka' xkwide' ki latje gan z_nna bia' Dios.

15 Da' li žapa' le'e: no benne' bi si' lo ne'e da' z_nna bia' Dios kan žon to xkwide' ki, bi cho'o bennen' gan z_nna bi'e.

16 Naž Jesusen' wdele'e xkwide' ka', na' b_xoa ne'e l_egakbe', na' bliž chawe'e l_egakbe'.

Benne' zeje' babze yiz, na' nápli'e yeła' wnni'a
(Mt. 19:16-30; Lk. 18:18-30)

17 Kate' Jesusen' beyoé'e nez, taríaze bžin to benne' ga na'. Bzoa zibe' lawe', na' wnnable' Le', na' wnné':

—Benne' wsedle, dot chawe', žbiz žala' gona' nich gata' yeła' nban da' zejlí kanne chia'?

18 Jesusen' wnnable' le', na' wnné':

—¿Bi_z chen' ži'o neda', z_{nno}': dot chawe'? Bi zoa nitó benne' nake' dot chawe'. Toze Dios nake' dot chawe'.

¹⁹ Ba nnézkzelo' da' ka' bchi'le Dios. Wnné':
Bi gono' dol_a' da' z_{ka}'n ditjen ye_{la}' z_{chag} na'.

Bi goto' benách ka'.

Bi kwano'.

Bi nnio' che lježo' da' wen laže'.

Bi be kwéjlano'.

Wdape ba la'ne x_a x_{no}'o.

²⁰ Bechebe bennen', na' gože' Jesusen':

—Benne' wsdle, yógo'te da' ki žónteza' kate' nak-tia' x_{kwide}'.

²¹ Jesusen' bwie' le' len ye_{la}' nži'il chie', na' wnné':

—To da' žiažjen chio'. Wyéj, yjete' yógo'te da' de chio', na' bnezjw da' yezi'o chegak benne' yache' ka', na' gata' ye_{la}' wnni'a chio' ya'abá che Dios. Naž wak yežino' chia', na' gako' ka to benne' noe'e yag kroze chie', na' zejté'e le'e yag krozen', na' ki gónleno' neda' tzen.

²² Kate' benle' diža' ni, gokle', na' zeyeje'. Gok nyache' laže'e dan' de_{le}'e ye_{la}' wnni'a chie'.

²³ Naž bwia Jesusen' dot kwite', na' gože' benne' wsdle chie' ka':

—Zed_{le}'e gaken cho'ogak benne' ka' de ye_{la}' wnni'a chégake' gan z_{nna} bia' Dios.

²⁴ Bebán láže'gak benne' wsdle chie' ka' kan nak x_{tiže}'e, na' da' yoble Jesusen' gože' lé_{gake}':

—Le'e, z_í'na'do' ka', zed_{le}'e gaken chegak benne' ka' že' láže'gake' ye_{la}' wnni'a chégake' chó'ogake' gan z_{nna} bia' Dios.

25 Gakže zede cho'o no benne' de yela' wnni'a chie' gan z̄nna bia' Dios, ka te to bia nwa'ba' ywa' lo nag yeche'.

26 Kate' béngkle' da' ni, bebánle'egekle', na' wnnágake' la' légakze':

—¿Noz̄kze benne' gak yelé', cha'?

27 Bwia Jesusen' légake', na' wnné':

—Bi gak gon no benne' da' ni, san gak Dios, dan' z̄záka'le Dios yógo'te.

28 Naž Bedw gože' Le':

—X̄an, neto' ba bka'nto' yógo'te, na' žónlento' Le' tzen.

29 Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, no benne' wka'ne' liže', o biche'e ka', o zane' ka', o x̄e', o x̄ne'e, o zo'le', o zi'ne' ka', o yežlyó chie', dan' žone' x̄china', o dan' zzenle' benách ka' diža' chawe' chian',

30 bennen' yezi'e yetó gaywá'teže ka' ža ni zoažo na'a, liže' ka', na' biche'e ka', na' zane' ka', na' x̄ne'e ka', na' zi'ne' ka', na' yežlyó chie' ka', tzen len da' kwia láže'gak benách ka' le', na' lo yežlyó da' za' gata' yela' nban da' zejlí kanne chie'.

31 Benne' zan, benne' zej nake' blo na'a, wéxjwgake' ga na', san benne' ka' zej nake' gaxjw na'a, gákgake' benne' blo ka' ga na'.

Da' yoble z̄loe'el Jesús kan za' gótgake' Le'

(Mt. 20:17-19; Lk. 18:31-34)

32 Kate' ne yó'ogake' nez, želbene' zjake' lo yež Jerusalén, zej Jesusen' lawgak benne' wsedle chie' ka'. Nítgekle', na' lo yela' žzize zjáklene' Le'. Da' yoble Jesusen' bchi'e benne' chežinno ka' cheze. Wzó lawe' zchájlene' légake' ka' nak da' žala' gaken chie',

33 na' wnné':

—Zlé'ekzelele zbenžo, zejžo lo yež Jerusalén gan soa to benne' wdíe' neda', Benne' Golje' Benách, lo na'gak b̄xoz wnná bia' ka', na' lo na'gak benne' yodo' wsdle ka'. Chóggake' chia' gata', na' wdégake' neda' lo na'gak benne' zi'to' ka'.

34 Gon dítgekle benne' ka' neda', na' gónle'egake' neda' zi'. Wžé'egake' neda' zene'. Naž gótgake' neda', san kate' gak chonne ža, yebana' lo yela' got.

Jakob, na' Zwa znnábgekle' Jesús to da' gone' chégake'

(Mt. 20:20-28)

35 Naž Jakob len Zwa, benne' ka' zej nake' zi'n Sebedeo, wbíga'gake' law Jesusen', na' belyi'e Le':

—Benne' wsdle, žénelto' gono' cheto' da' nnablto' Le'.

36 Jesusen' gože' légake':

—¿Biz žénelele gona' chele?

37 Naž belyi'e Le':

—Kate' žin ža kwi'o gan nna bi'o, ben ga kwe'to' toto' kwito' li ža, na' yetoto' kwito' yegle.

38 Naž Jesusen' gože' légake':

—Bi nnézlele da' znnable. ¿Gak si'le' da' žala' si'a neda', da' naken da' sáka'li'a? ¿Gak yezoale nis kan yezóa' neda' nis lo yela' got?

39 Bechébegake', na' wnnágake':

—Gakto'.

Jesusen' gože' légake':

—Da' li, da' saka'a neda', lezka' gaken chele, na' kan yezóa' neda' nis, lezka' yezoale le'e nis,

40 san bi nzi' lo na'a kwia' no benne' kwi'e kwita' li ža, na' no benne' kwi'e kwita' yegle. Dios

wnezjwe' chegak benne' ka' ba bkweze' chégake' latje ka'.

⁴¹ Kate' yechí benne' wsedle chie' ka' béngkle' da' ni, bžá'agake' Jakob na', na' Zwan'.

⁴² Naž Jesusen' bliže' légake', na' wnné':

—Nnézkzelele kan žongak benne' ka' z_nna biá'gake' yež ka', kan z_kóngekle' benne' ka' žin, na' benne' ka' zej nake' blo lád_jwgake' z_nna biá'gake' ljéžgake' ka'.

⁴³ Bi gak chele ki, san no benne' yénele' gake' zen gan zoale, žala' gone' x_{ch}inle yezíka'le,

⁴⁴ na' no benne' lád_jwle, benne' yénele' gake' benne' blo, žala' gake' ka to benne' ndo'w chele yógo'tele.

⁴⁵ Ki žala' gonle dan' bla'a neda', Benne' Golje' Benách, kege nich gon no benne' x_{ch}ina', san nich gona' x_{ch}ingak benách ka', na' nich wdía' yela' nban chia', nich yeya'wa' benne' zan.

Jesús žeyone' Bartimeo, benne' lo chole

(Mt. 20:29-34; Lk. 18:35-43)

⁴⁶ Naž bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen lo yež Jerikó. Kate' ne žežój Jesusen' lo yežen', benne' wsedle chie' ka' zjáklene' Le', tzen len benne' zanže ka'. Žoa'a nezen' že' to benne' lo chole, bennen' lie' Bartimeo, zi'n Timeo. Znnable' no benne' bi da' gonnze' chie'.

⁴⁷ Kate' benle Bartimeon' zde Jesús, benne' Nasaret, ga na', wzó lawe' z_nnie' zižje, na' wnné':

—Jesús, Za'só Dabí. Beyache' laže'l neda'.

⁴⁸ Benne' ka' želdíe' ga na' bdíl_gake' le', na' belyi'e le':

—Wzóa ži.

Naž zižže wnné', na' wnné':

—Za'só Dabí. Beyache' laže'l neda'.

⁴⁹ Naž wzé žize Jesusen', zbeze', na' gože' benne' ka':

—Le wliže'.

Blížgake' benne' lo cholen', na' belyi'e le':

—Ben choch lažo'o. Wyase. Znnie' le'.

⁵⁰ Naž bsie' cheła'ale laže' nřoa yene'. La' wzó zá'tie', na' wbig'e law Jesusen'.

⁵¹ Jesusen' wnnable' le', na' wnné':

—¿Biz žénelo' gona' chio'?

Bechebe benne' lo cholen', na' wnné':

—Benne' wsedle, žénela' gono' ga yeyák yej lawa'.

⁵² Jesusen' gože' le':

—Beyéj ližo'. Ba beyako' dan' žejli'o chia'.

La' beyáljwte yej lawe', na' wyéjlene' Jesusen'.

11

Žaz Jesús lo yež Jerusalén

(Mt. 21:1-11, Lk. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen, gawze gan že' yež Jerusalén, gan zej nnita' yež Betfagé, na' yež Betania, gan že' Ya'a Yag Olibo. Naž Jesusen' bsele'e chope benne' wsedle chie' ka',

² na' gože' légake':

—Le chej yeždo' da' žen' lawžo, na' kate' cho'ole lo yežen', chejřáka'le to burrodo' nžejba' ga na', na' bi na' kwia-ba' no benne'. Le sež-ba', na' le yedjwá'-ba' chia'.

³ Cha' no benne' bi da' yi'e le'e dan' žonle ki, le yi'e: "Xanžon' žénele'-ba', na' la' yeséla'tie'-ba' chio'."

⁴ Naž jake', na' bejřáka'gake' búrrodon', nžejba' gan žo'ogak benách ka' li'a to yo'o da' žen' žoa'a nez, na' bséžgake'-ba'.

5 Benne' ka' nníta'gake' ga na' belyi'e légake':

—¿Biz da' žonle? ¿Biz chen' zsežle búrrodon'?

6 Bechébegak benne' wsedle ka' che Jesusen', na' belyi'e légake' kan ba gožkze Jesusen' légake', na' benne' ka' bnéjzwgake' légake' latje.

7 Naž bché'gake' búrrodon' gan zoa Jesusen'. Bxóagake' laže' chégake' xkóže'ba', na' Jesusen' wžie'-ba'.

8 Wnníta'gak benne' zan ga na', na' bchílgake' laže' chégake' gan nak lo nez. Yebałe benne' ka' bdíchjgake' zin da' bxóagake' lo nezen'.

9 Wzó lawgak znnegak zižje benne' ka' zjake' law Jesusen', na' benne' ka' zá'gake' xkóže'le', na' wnnágake':

—¿Ga'n zen Dios! ¿Dios gon chawe'e Benne' ze'e nga, Bennen' bsela' Xanžo Dios Le'!

10 ¿Dios gon chawe'e Bennen' za' nna bi'e kan wnná bia' xa xto'žo Dabí! ¿Ga'n zen Dios!

11 Ka' goken, bžin Jesusen' lo yež Jerusalén, na' wyoé'e la' li'a yodo'. Kate' beyóž bwie' yógo'te da' zej den dot kwitle, bežoje' zaka' yež Betania dan' za' žałe, na' zjaklen benne' wsedle chie' ka' Le'.

Jesús zdile' yag higo

(Mt. 21:18-19)

12 Kate' za' ža'ní' yetó ža, na' zežój Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen, lo yež Betania, zdone'.

13 Zí'to'le ble'ele' to yag higo da' žian xlage'. Wbige'e gan zoa yagen' cha' chejxake'e late' da' zbian. Kate' bžine' ga na', bi be bejxake'e da' zbian. Xlage'ze žian dan' bi na' žin ža kwian.

14 Naž bdile Jesusen' yagen', na' wnné':

—Biž gaw no benne' da' zbia chio'.
Béngkle benne' wsedle chie' ka' da' ni.

Jesús zchache' li'a yodo'

(Mt. 21:12-17; Lk. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵ Kate' bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen lo yež Jerusalén, wyoé'e la' li'a yodo', na' wzó lawe' zbeje' na'le benne' žote' ža'w ka' la' li'a yodo'. Bžixe' blag ka' chegak benne' ka' zchá'gake' mežw che yež zi'to' ka', na' lezka' da' ka' žé'gekle benne' ka' žóte'gake' plomdo' ka'.

¹⁶ Lezka' bi bi'e latje no benne' bi da' we'e, na' kege no benne' wzóe' nez la' li'a yodo'.

¹⁷ Jesusen' bsedle' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnné':

—Nyejw le'e yiche la'y da' znnan: “Liža' sin', yo'o gan benne' zá'gake' dot yežlyó nga wcháljłengake' Dios.” Le'e ba benlen kan nak ližgak benne' wbán ka'.

¹⁸ Kate' bžoz wnná bia' ka', na' benne' yodo' wsedle ka' béngkle' da' ni, naž wzó lágwage' žíljkake' nakx gótgake' Jesusen', san dan' zžébegake' benne' yež ka', bi be bégake' chie', dan' žebángkle yógo'te benne' ka' kan nak da' žsedle Jesusen'.

¹⁹ Kate' za' žale ža na', bežoje' lo yežen'.

Zbiž yag higo dan' bdile Jesús

(Mt. 21:20-22)

²⁰ Kate' za' ža'ní' yetó ža, wdé Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen, gan že' yag higo dan' bdile' Le', na' blé'egeklen', ba nbižen dot lwen.

²¹ Naž bezá' laže' Bedw dan' goken, na' gože' Jesusen':

—Benne' wsedle, bwia nga. Yag higon' da' bdilon' neje, ba nbižen.

22 Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Le chejlé' che Dios.

23 Da' li žapa' le'e, cha' no benne' yi'e ya'ado' ni: “Bkwás nga, na' bejsóa lo nisdó” na' cha' bi gak chope laže'e, san dot laže'e chejli'e che Dios gone' kan wnné', na' gaken.

24 Che len žapa' le'e: yógo'te da' nnable kate' wcháljlenle Dios, le chejlé' che Dios ba benne' chele dan' znnable, na' gonnen' chele.

25 Katen' zcháljlenle Dios, cha' zoa no benne' zža'le, bennen' zoa bi da' bene' chele, le yenít law che bennen', nich lezka' Xale, Bennen' zoe' ya'abá chie', yenít lawe' chele le'e doła' da' nbága'le.

26 Cha' bi yenít lawle chegak benách ka', Xale, Bennen' zoe' ya'abá chie', bi yenít lawe' chele le'e doła' da' nbága'le.

Yela' wnná bia' da' nape Jesús

(Mt. 21:23-27; Lk. 20:1-8)

27 Naž beyěj Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen lo yež Jerusalén. Kate' ne zda Jesusen' gan nak lo zchil yodo', bꝑoz wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka', na' benne' gole ka', bžíngake' gan zoe'.

28 Wnnábgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—¿Biž yela' wnná bia' nzi' lo no'o žono' da' ki? ¿Nož benne' bdie' lo no'o yela' wnná bian'?

29 Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Lezka' neda' nnabla' le'e to. Cha' yechébele chia', yapa' le'e bi yela' wnná bia' napa' žona' da' ki.

³⁰ ¿Noz benne' bdie' lo na' Zwa bezóe' benách ka' nis? ¿Dios o to benne'? Le nne na'a.

³¹ Wzó lágake' žóngake' xtíža'gake' la' légakze', na' wnnágake':

—Cha' nnažo Dios bsele'e le', yi'e žo'o: “¿Biz chen' bi bejle'le chie'?”

³² ¿Yé'ažo-ne', bséla'gak benne' ka' le'?

Ki bezá' láže'gake' dan' zžébegake' benne' yež ka' nníta'gake' ga na', dan' žékgekle yógo'te benne' ka' bchalj Zwan' lo wláz Dios.

³³ Che len belyi'e Jesusen':

—Bi nnezlto'.

Naž Jesusen' gože' légake':

—Lezka' neda' bi yapa' le'e bi yela' wnná bia' napa' žona' da' ki.

12

*Žsaka' lebe Jesús chegak benne' wen žin ka'
(Mt. 21:33-46; Lk. 20:9-19)*

¹ Naž wzó law Jesusen' zcháljlene' benne' ka' žónlengake' Le' tzen da' žsaka' lebe', na' wnné':

—Wzóa to benne' beyaze' lba uba ka' gan nak lo yežlyó chie'. Bzoe' to le'je chen, na' bche'ne' to yežw yej gan wsíe' xis uba ka'. Bene' to yo'o gope gan nak ža'le gan wak to benne' wie' da' ka'.

'Naž bdie' yežlyó chien' lo na'gak benne' wen žin ka', nich sí'gake' gachje da' wnezjwen, na' wyeje' yež ži'to'.

² Kate' bžin ža' wchíbgake' da' zbian, bsele'e to bi' wen žin chie' chejxi'be' lo na'gak benne' wen žin ka' dan' žeyała' che xanbe' che da' wbíagak lba uba ka'.

³ Naž benne' wen žin ka' béxwgake' xkwiden', na' béngake'-be' ži'. Beséla'gake'-be' ká'zebe'.

4 Naž xan yežlyón' bsele'e yetó bi' wen žin chie', na' xkwide' ni bžé'egake'-be' yej, na' blá'gake' yichjbe'. Béngake'-be' zi'.

5 Naž xan yežlyón' bsele'e yetó bi' wen žin chie', na' xkwide' ni bétgake'-be'. Lezka' bsele'e xkwide' zanže bi' wen žin chie' ka', na' bénle'egake' balbe' zi', na' bétgake' yebalbe'.

6 'Biž wzóa no benne' nga'ne' che xan yežlyón'. Nga'nze to xkwide' byo chie', na' nží'ile'ele'-be'. Kate' wzé lawte bsele'e zi'ne', na' wnné': "Gápegake' zi'na' ba la'ne."

7 Naž benne' wen žin ka', la' légakze' wnnágake': "Xkwide' ni žeyala' chebe' yežlyó nga. Le cho'o, gotžo-be', na' ga'n yežlyó nga chežo."

8 Che len béxwgake'-be', na' bétgake'-be'. Bžó'ngake'-be' na'le lo yežlyón' gan degak lba uba ka'.

9 Naž Jesusen' wnnable' benne' ka', benne' nníta'gake' dot kwite', na' wnné':

—¿Nakx gon benne' xan yežlyón'? Yide', na' gote' benne' wen žin ka', na' wdíe' yežlyón' lo na'gak benne' yoble.

10 '¿Bi bel-le da' nyejw le'e yiche la'y? Ki znnan: Yej na' da' bzoagak benne' wen ze'e ka' chela'ale, na'a naken yej len blo che ze'e.

11 Xanžo Dios bene' ga naken ki, na' žebán láže'žo kan nak da' zle'elžo.

12 Naž gónegekle' séngake' Jesusen' dan' nnézgekle' bsaka' lebe' ki kan nak chégake', san zžébegake' benne' yež ka', benne' nníta'gake' ga na', na' che len belka'ne' Le', na' beyéjgake'.

Ka nak da' zchízjwgake' benách ka' lo wláz benne' Sésar
(Mt. 22:15-22; Lk. 20:20-26)

¹³ Wdé na' benne' yodo' wnná bia' ka' bséla'gake' gan zoa Jesusen' bałe benne' yodo' fariseo ka' len benne' ka' žónlengake' Herodes tzen, nich góngake' ga bi da' nna Jesusen' nich gak yesbága'gake' Le' zia.

¹⁴ Benne' ka' bžíngake' gan zoa Jesusen', na' be-lyi'e Le':

—Benne' wsedle, nnezlto' zchaljo' da' naken dot da' li. Bi žeklo' da' želnnaze benách ka', dan' bi zwíazo' da' zloé'ezele kwingak benách ka', na' lo da' naken da' li žsedlo' da' žénele Dios gongak benách ka'. ěŽonn da' bchi'le Moisés neto' latje chizjw lazto' da' zchízjwgake' lo wláz Benne' Sésar, benne' zi'to', bennen' znná bi'e? ěWyízjwton' o bi chízjwton'?

¹⁵ Žákbe'ele Jesusen' znnábgekle' Le' ki dan' žénegekle' yesbága'gake' Le' zia, na' gože' légake':

—ěBiž chen' zžixle neda'? Le wloé'el neda' to mežw da' zkónlele žin nich le'elan'.

¹⁶ Błoé'egekle' Le' ton, na' Jesusen' wnnable' légake', na' wnné':

—ěNož benne' da' ni lawe', na' le'?

Beží'igake', na' wnnágake':

—Che benne' Sésar da' ka'.

¹⁷ Naž Jesusen' gože' légake', na' wnné':

—Le wnezjw che benne' Sésar da' naken che benne' Sésar, na' che Dios da' naken che Dios.

Bebán láže'gekle' che dan' bechebe Jesusen'.

Kan nak che yela' žebán lo yela' got
(Mt. 22:23-33; Lk. 20:27-40)

18 Naž bla'gak ba_{le} benne' yodo' saduseo ka' gan zoa Jesusen'. Benne' ki znnágake' bi yebangak benne' gat ka'. Che len belyi'e Jesusen',

19 na' wnnágake':

—Benne' wsedle, Moisés bzoje' cheto' cha' gat to benne' byo, bi zoa xkwide' chie', na' cha' ga'n no'le chie', bi' biche' bennen' žala' wchág ná'lenbe' no'le wzeben', nich wzoabe' to xkwide' gakbe' xkwide' che bíche'ben'.

20 Wnníta'gak gaže bi' bíche'gakbe'. Xkwide' byo nežw bchag ná'lenbe' to no'le, san gotbe', bi wzóa xkwide' chebe'.

21 Xkwide' byo bežope bchag ná'lenbe' no'le wzeben', san lezka' gotbe', bi wzóa xkwide' chebe'. Lezka' goken che xkwide' byo beyonne.

22 Ka' goken, yógo'tebe' bchag ná'lenbe' no'len', na' bi wzóa no xkwide' chégakbe'. Kate' ze lawte, lezka' got no'len'.

23 Na'a, kate' yebangak benne' gat ka', žNóžlgakbe' gak no'len' chebe', dan' gážetebe' bchag ná'lengakbe' le'?

24 Bechebe Jesusen', na' gože' légake':

—Zchíxlele dan' bi nónbia'le da' nyejw le'e yiche la'y, na' bi nnézele kan nak yela' wak che Dios.

25 Kate' yebangak benne' gat ka', bi wchág ná'gake', na' benne' byo ka' bi sóalengake' no'le ka', san gágkake' kan zej nak wbás la'y ka' che Dios, wbás ka' nníta'gake' ya'abá chie'.

26 Na'a, kan nak chegak benne' gat ka' cha' yebángake', žbi na' go_l-le dan' bzoj Moisés? Zchaljen kan Dios bliže' le' lo yag yéche'do' da' žeyen, na' gože' le': “Neda' naka' Dios che Bran, na' Dios che Isaak,

na' Dios che Jakob.” Dan' wnné' ki chégake', nak bia' zej nbane' la'kze gótgake' zga'ale.

²⁷ Dios nake' Dios chegak benne' ban ka', kege chegak benne' gat ka', benne' ka' nátgake' to chi'ize. Zchíxle'elele.

*Da' bchi'le Dios žo'o da' naken blo
(Mt. 22:34-40)*

²⁸ Lezka' bžin to benne' yodo' wsedle gan zoa Jesusen'. Benle' che Jesusen' dan' bcháljlene' légake', na' nnezle' cháwe'do' bechebe'. Che len wnnable' Jesusen', na' wnné':

—čBiz da' bchi'le Dios žo'o nakžen blo ka yógo'te da' ka' bchi'le' žo'o gonžo?

²⁹ Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Da' bchi'le Dios le'e da' nakžen blo ka yógo'te naken da' znnan:

Le yenle, benne' Israel ka'.

Ḥanžo Dios, toze' Le' nake' Ḥanžo.

³⁰ Žala' ži'ilo' Ḥano' Dios dot lažo'o,

na' len dot yichj laždo'o,

na' len dot yela' žejní'il chio',

na' len dot yela' wak chio'.

Da' ni naken da' bchi'le Dios le'e da' naken blo.

³¹ Da' bchi'le Dios le'e da' naken bežope, toze kan naken. Ki znnan:

Žala' ži'ilo' lježo' kan nži'il kwino'.

Bi zoa yetó da' bchi'le Dios le'e da' nakžen blo ka da' chope ki da' wnnakze' Le'.

³² Naž benne' yodo' wsedlen' gože' Jesusen', na' wnné':

—Cháwe'do' wnnó', benne' wsedle. Da' nak dot da' li znnó'. Toze nak Dios, na' bi zoa nitože no nak Dios.

33 Na' cha' nži'ilžo Dios dot láže'žo, na' len dot yela' žejní'il chežo, na' len dot yichj lázdo'žo, na' len dot yela' wak chežo, na' cha' nži'ilžo lježžo kan nži'il kwinžo, da' ki záka'žegaken ka yógo'te biado' ka' žotžo-ba' lo bkog la'y che Dios, na' lezka' ka yógo'te biado' ka' zzeyžo-ba' lo bkogen'.

34 Kate' benle Jesusen' ka cháwe'do' bechebe bennen', gože' le', na' wnné':

—Yeláte'ze žiažje chio' nich si'o da' zna bia' Dios. Bi bežogle nitože benne' bi da' nnable' Jesusen'.

¿Nož benne' nak Benne' Cristo ži'ne'?
(Mt. 22:41-46; Lk. 20:41-44)

35 Kate' ne žsedle Jesusen' benách ka' gan nak lo zchil yodo', wnné':

—¿Biz chen' znnagak benne' yodo' wsedle ka' Benne' Criston' nake' za'só Dabí?

36 Lekze Dabín' bchalje', zoalen Dios Be' La'y le', na' wnné':

Ḫanžo Dios gože' Ḫana':

“Wžé' kwita' li ža

kate' gonža' ga wzóa zibgak lawo'

benne' ka' bi zlé'egekle' Le' chawe'.”

37 ¿Nak Benne' Criston' za'só Dabí cha' lekze Dabín' wnné' nake' Ḫane'?

Benne' zan, benne' ka' nníta'gake' ga na' wyáz láže'gake' da' ni, na' bze nággake' chie'.

Jesús žesbage'e benne' yodo' wsedle ka' zia
(Mt. 23:1-36; Lk. 11:37-54; 20:45-47)

38 Kate' ne žsedle Jesusen' benne' ka' žónlengake' Le' tzen, gože' légake':

—Le gape chi'i kwinle chegak benne' yodo' wsedle ka'. Zdan láže'gake' zdágake' nile na'le, zej

nakwe' laže' tonn ka'. Lēzka' zdan lāže'gake' wližgak
benách ka' légake' cháwe'do' gan nak lawe' ya'a.

³⁹ Zbé'gake' latje blo ka' lo yo'o gan zdogak
benách ka' nich yéngkle' xtiža' Dios, na' gan že'j
žawgake' tzen.

⁴⁰ Zká'agake' ližgak no'le wzebe ka', na' nich
wloé'ezele chawe' kwíngake', scha zcháljgake' law
Dios. Benne' ki, wsaka' zi'že Dios légake'.

Da' bnezjw to no'le wzebe che Dios

(Lk. 21:1-4)

⁴¹ Kate' ne že' Jesusen' lo zchil yodo' gan zoa
kak gan zgo'ogak benách ka' mežw che yodo', zwie'
kan žongak benne' ka' zgó'ogake' mežw lo kaken'.
Benne' ka' dele'e yela' wnni'a chégake' zgó'ogake'
mežw zan.

⁴² Naž bžin to no'le wzebe yache' ga na', na'
wloé'e chope mežw lasdo' lo kaken', da' ka'
záka'gaken láte'do'ze.

⁴³ Naž Jesusen' bliže' benne' wsedle chie' ka', na'
gože' légake':

—Da' li žapa' le'e, no'le wzebe yache' ni wlo'ože'
ka dan' wlo'ogak yógo'te benne' ka' wló'ogake'
mežw lo kak che yodo'.

⁴⁴ Yógo'te benne' ka' zgó'ogake' che da' nga'nze
chégake', san no'le ni, lo yela' yache' chie' wloé'e dot
da' do' deze chie', dan' žala' gáwlene'.

13

Zna Jesús kan za' wchínnjgake' yodo'

(Mt. 24:1-2; Lk. 21:5-6)

¹ Kate' bežój Jesusen' lo zchil yodo', to benne'
wsedle chie' gože' Le', na' wnné':

—Benne' wsedle, bwia nga ka zen gole zej nak yo'o ki, na' ka zen gole zej nak yej ka' zej žian le'e ze'e chégaken.

² Bechebe Jesusen', na' gože' le':

—Zle'elo' yo'o zen ki, san bi ga'n to yej law lježen nga, dan' wchinnjgak benách ka' légaken.

*Da' ka' gak biá'gaken kate' za' yeyóž che yežlyó
(Mt. 24:3-28; Lk. 21:7-24; 17:22-24)*

³ Naž wyěj Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen law Ya'a Yag Olibo, da' žen' lawle gan de yodo'. Kate' Jesusen' ba ži'e ga na', naž la' légakze Bedw len Jakob, na' Zwa, na' Ndres, góžgake' Le',

⁴ na' wnnágake':

—Wnná neto' batx gak da' ki. ¿Biz gak bian' za' gaggak yógo'te da' ki?

⁵ Bechebe Jesusen', na' bsdle' légake', na' wnné':

—Le gape chi'i kwinle nich bi gon láže'gekle' le'e.

⁶ La'gak benne' zan, benne' légake' kan lia' neda', na' nnágake' zej nake' Benne' Criston'. Ki gon láže'gekle' benne' zan.

⁷ 'Kate' yénlele žak wdile nile na'le, bi žébele. Yógo'te da' ki žala' gágaken, san bi na' žin ža ze lawte ža ka'.

⁸ To yež til-len yetó yež, na' benách ka' to gan zna bia' to benne' chejtíl-lengake' benách ka' yetó gan zna bia' yetó benne'. Da' zan latje xo' lo yo, na' gak wbín. Gongak benách ka' žo'osbé. Da' ki gágaken da' so law sáka'gak benách ka' nníta'gake' ža ka'.

⁹ Naž le gape chi'i kwinle, dan' wdégake' le'e lo na'gak benne' yolawe' ka'. Chínkake' le'e gan zdoBgak benne' judío ka' nich yéngekle' xtiža' Dios. Wzégake' le'e lawgak benne' ka' zna biá'gake' lažle,

na' lawgak benne' ka' z_nna biá'gake' yež zi'to' ka'. Góngake' ki chele dan' žónlenle neda' tzen, san ki gata' latje wzóa lile chia' neda'.

¹⁰ Zga'ale kate' žin ža ze lawte ža ka' žon byenen chejzéngekle' benách ka' dot yežlyó nga diža' chawe' chian'.

¹¹ Katen' wché'gake' le'e, na' wdégake' le'e lo na'gak benne' yolawe' ka', bi gek zédlele ni'a che da' žala' nnale. La' ža na'ze Dios wnezjwe' chele da' wchalje, na' dan' nnale. Katen' wchalje, kege lé'ezele na' nnale, san Dios Be' La'y nne'.

¹² Wdegak benách ka' la' bíche'gakkze' ka' lo na'gak benne' ka' gótgake' légake'. Benne' ka' zej nníta' xkwide' ka' chégake' wdégake' la' zí'ngakkze', na' zí'ngake' ka' wdégakbe' la' xa xná'gakkzbe' ka' lo na'gak benne' ka' gótgake' légake'.

¹³ Yógo'te benách ka' wzóagake' le'e chela'ale dan' žónlenle neda' tzen, san nólele sóelele da' gaken na' zejte ža ze lawte ža, yelale.

¹⁴ 'Benne' ka' žólgake' da' ni žala' chejni'igeklen'. Bzoj Daniel, bennen' bchalje' lo wláz Dios ža ni'te, da' z_nnan ki: "Cho'o to da' naken xiwe' da' yesniten gan bi žala' cho'on." Kate' žin ža na', benne' ka' nníta'gake' gan nbab Judea žala' wzónnjgake', na' chjake' gan nak law ya'a ka'.

¹⁵ No benne' zoe' yichjo'o ža na' žala' wzónnjtie', na' bi yetje' zan yo'o nich chejxi'e bi da' de chie' lo yo'on'.

¹⁶ No benne' zoe' yixe' žala' wzónnjtie', na' bi yeyeje' liže' nich chejxi'e laže' da' xoa yene'.

¹⁷ Da' nyáche'le'e gaken chegak no'le ka' ža na', no'le ka' zej noe'e xkwide' ka', na' lezka' no'le ka' zgáze'gekle' bi' že'n ka'.

18 Le wlı́ž Dios, na' nnáblele-ne' bi gon byenen wzonjle kate' nak byo' zag.

19 Kate' ža ka' sáka'žegak benách ka' ka da' gok zga'ale katen' bi na' gata' yežlyó nga, da' ben Dios na' zejte na'a ža, na' ža ka' da' zá'gaken bi gaken ki.

20 Chela' bi gon Dios ga gągak babze ža ka', bi yelá no benne', san dan' nži'ile' benne' ka' ba wžekze', ba bene' chie' gone' ga gągak babze ža ka'.

21 'Na'a, cha' no benne' yi'e le'e: “Le wia nga, zoa Benne' Criston' nga” o nnie': “Le wia nga zoe' ga na” bi chejle'le che bennen'.

22 La'gak benne' zan, benne' ka' gon láže'gekle' benách ka', na' nnágake' zej nake' Benne' Criston', na' nnágake' zej nake' benne' ka' zcháljgake' lo wlı́ž Dios. Wlı́ó'egekle' da' ka' gąk biá'gaken, na' góngake' yela' wak zen ka'. Lezka' gon láže'gekle' benne' ka' wžekze Dios cha' sáke'gekle'.

23 Na'a le'e, le soa ban láže'. Yógo'te da' ki ba goža' le'e zga'ale ka gągaken.

Kan gąk kate' yelá' Benne' Golje' Benách

(Mt. 24:29-35, 42-44; Lk. 21:25-36)

24 Lezka' wnná Jesusen':

—Kate' ža ka', te gąk da' ki, kate' sáka'gąk benách ka' ki, chol' wbíž, na' bi cha'ní' byo'.

25 Yinnjgąk belj ya'abá ka', na' xizgąk da' ka' zej nłan', da' ka' zej naken zen ya'abán'.

26 Naž lé'egekle' neda', Benne' Golje' Benách, za'a lo bejw ya'abá, napa' yela' wak zen, na' yela' baní' chia'.

27 Seła'a wbás chia' ka' che ya'abá, na' wtóbgake' benách ka' wžía' nedkza', benne' ka' nníta'gake' dap

la'ate yežlyó nga, gan so lawte yo biž, na' zejte gan so lawte ya'abá.

²⁸ Le chejní'il da' žsedle yag higo le'e. Kate' so law gonen ni'a ne'ndo' ka', na' žebían xlage' že'ndo' ka', nnézlele za' žin byo' wbá ka'.

²⁹ Lezka', kate' lé'elele žakgak da' ki, nnézlele za' žin ža ze lawte ža na', na' za' la' lawn.

³⁰ Da' li žapa' le'e, yógo'te da' ki gákgaken zga'ale kate' gatgak benne' ka', benne' sóagake' nbángake' ža na'.

³¹ Te che ya'abá, na' che yežlyó nga, san xtíža'a batkle te chen.

³² Kate' žin ža na' o yel na', bi nnezle nitó benne'. Bi nnéžgekle wbás che ya'abá ka', na' bi nnezla' neda', Zi'n Dios. Toze Dios Xa' nnezlen'.

³³ Che len, le soa lez, na' le soa ban laže', na' le wchaljlen Dios dan' bi nnézlele bi ža gakgak da' ki.

³⁴ Gaken kan žak kate' chej to benne' zi'to'. Kate' za' wzé'e liže', wdíe' lo na'gak benne' wen žin chie' ka' da' de chie'. Che chégake' we'e xchíngake', na' nne' soa lez benne' zoe' žape chi'e ža yo'o.

³⁵ Le soa lez dan' bi nnézlele batx yelá' xan yo'o, cha' kate' za' žaľe, o gachje yeľe, o kate' zbeže leko', o zildo'.

³⁶ Le gon ki, nich bi yedjxake'e le'e ztasle cha' kon yelá'kze'.

³⁷ Da' ni da' žapa' le'e, lezka' žapa' yógo'te benách: le soa ban laže'.

14

*Benne' yodo' ka' žóngake' xtíža'gake' séngake' Jesús
(Mt. 26:1-5; Lk. 22:1-2; Jn. 11:45-53)*

¹ Yechóp ža ka', gak Lni Pasko' kate' žejsá' láže'gak benne' judío ka' kan ben Dios kate' beslé' xa xtó'gake' ka' lo yežlyó Egipto, da' naken lni kate' žáwgake' yet xtil da' bi nzin' kwa zichj chen. Bxoz wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka', wdílĵgake' kan séngake' Jesusen' ži žize nich gótgake' Le'.

² Wnnágake':

—Bi žala' senžo-ne' ža lni dan' gongak benách ka' žo'osbé.

*To no'le zĵalje' da' zĵa' zix yichj Jesús
(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)*

³ Kate' ža na' wzóa Jesusen' lo yež Betania, lo liž Smon, to benne' wdé'e yižwé' leže. Kate' ne že'j žaw Jesusen', wyáz to no'le, noe'e to béga'do' da' naken yej zaka', na' nža' da' zĵa' zix che yeje susén las da' naken dot li laže', na' záka'le'en. Ble'e béga'don', na' wloé'e da' zĵa' zix yichj Jesusen'.

⁴ Bža'agak baĵe benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnnágake' la' légakze':

—ĵBiz chen' gok ditje da' zixen'?

⁵ Chela' no benne' gote'en, si'že' ka lázjwžo che to yiz, na' gak chise' mežwn' chegak benách yache' ka'.

Wnnéle'egake' che no'len'.

⁶ Naž bchalj Jesusen', na' wnné':

—Le we'e latje. ĵBiz chen' zĵnele chie'? Nak chawe' dan' bene' chia'.

⁷ Benách yache' ka' nníta'lentezgake' le'e, na' bátte'teze yénelele, gak gonle chégake' da' chawe', san neda' bi sóateza' gan zoale.

⁸ Ben no'le ni ka da' wzake'e. Blajje' da' zla' zix ni neda', na' ki bpe'e neda' zga'ale kate' gacha'a lo yežw ba.

⁹ Da' li žapa' le'e, gáte'teze gan wcháljgake' diža' chawe' chian' dot yežlyó nga, lezka' soa no benne' wzóa lie' da' ben no'le ni chia'. Ki gaken nich chejsá' láže'gak benách ka' le'.

Judas zchebe láže'e wdíe' Jesús lo na'gak benne' yodo' ka'

(Mt. 26:14-16; Lk. 22:3-6)

¹⁰ Naž bžoj Judas Iskariote, bennen' nbáblene' benne' chežinno, benne' ka' žónlengake' Jesusen' tzen, na' wyeje' gan zej nnita' bžoz wnná bia' ka' nich wdíe' Jesusen' lo ná'gake'.

¹¹ Kate' béngkle' xtiža' Júdas na', bebégekke', na' bchebe láže'gake' chíjžwgake' le' mežw. Naž wzó law Judas na' žilje' kan wdíe' Jesusen' lo ná'gake'.

Da' že'j žawžo nich chejsá' láže'žo kan got Xanžo

(Mt. 26:17-29; Lk. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Ko. 11:23-26)

¹² Nak ža zzo law žak lni kate' žáwgake' yet xtil da' bi nzin' kwa zichj chen, ža na' žótgake' zíla'do', bian' žáwgake' Lni Paskon', kate' žejsá' láže'gake' kan ben Dios katen' beslé' benne' judío ka' lo yežlyó Egipto. Naž benne' wsedle ka' che Jesusen' wnnábgekke' Le', na' wnnágake':

—¿Gaz žénelo' chejto' chejsí'ni'ato' da' gawžo xche' che Lni Pasko'?

¹³ Naž Jesusen' bsele'e chope benne' wsedle chie' ka', na' gože' légake':

—Le chej lo yež, gan chejxáka'le to benne' noe'e to že'e nis. Le chéjlene'.

14 Gan choe'e, le ye' x̄an yo'on': "Z̄nna Benne' wsedle: ¿Gaz̄ zoa yo'o gan gáwlena' benne' wsedle chia' ka' x̄che' che Lni Pasko'?"

15 Naž wlo'e'ele' le'e to yo'o zen gan nak da' chope kwia gan ba nba'a. Le wsí'ni'a da' gawžo ga na'.

16 Bžojgak benne' wsedle chie' ka', na' bžingake' lo yež, na' bejx̄áka'gake' yógo'te kan ba gož Jesusen' légake'. Bsí'ni'agake' da' gáwgake' ga na' che Lni Paskon'.

17 Kate' ba golen, bžin Jesusen' ga na', na' benne' chežinno, benne' wsedle chie' ka', zá'ľengake' Ľe' tzen.

18 Kate' ne že'j žáwgake', bchalj Jesusen', na' wnné':

—Da' li žapa' le'e, zoa to benne' ladjwle le'e, benne' že'j žáwlene' neda' tzen. Ľe' wdíe' neda' lo na'gak benne' yodo' ka'.

19 Naž gok nyache' láže'gake', na' wzó ľáwgake' žé'gake' Ľe' to toe':

—¿Naken neda'?

Ľezka' yetóe' wnné':

—¿Nedan'?

20 Bechebe Jesusen', na' gože' ľégake':

—Nake' to benne' ladjw chežinnole ki, bennen' zžínlene' neda' tzen lo ye'n.

21 Cha'a gan gótgake' neda', Benne' Golje' Benách, kan nyejw le'e yiche la'y kan gaken chia', san da' nyáche'le'e gaken che bennen' wdíe' neda' lo na'gak benne' ka' gótgake' neda'. Gakže chawe' che bennen' chéla'kze bi golje'.

22 Kate' ne že'j žáwgake', Jesusen' bešwe' yet x̄til. Gože' Dios: "Žóxkeno'." Bžožen', na' bi'en chégake', na' wnné':

—Le gawn. Da' ni naken be_la' žen chia'.

²³ Lezka' be_xwe' to z_iga'do', na' gože' Dios: “Žó_xkeno'.” Naž bi'en chégake', na' yógo'tegake' wé'jgaken'.

²⁴ Jesusen' gože' lé_gake':

—Da' ni naken x_{ch}ena' da' žon chochen diža' kobe da' zka'nen chawe', dan' žon Dios len benách ka'. X_{ch}ena' na' laljen ni'a chegak benne' zan.

²⁵ Da' li žapa' le'e, biž ye'ja' x_is uba ki na' zejte ye'ja' da' kobe gan z_nna bia' Dios.

Z_nna Jesús nna Bedw bi nónbi'e Le'

(Mt. 26:30-35; Lk. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Wd_e b_elgake' da' belw_e l_awgake' Dios, bž_ogake', na' jake' l_aw Ya'a Yag Olibo.

²⁷ Naž Jesusen' gože' lé_gake', na' wnné':

—Yógo'tele gak chope l_aže'le, na' yeb_ej yichjle neda' na'a že', dan' nyejw le'e yiche la'y da' z_nnan: “Gota' benne' žape chi'e zila' ka', na' g_as_lasgakba'.”

²⁸ Te yebana' lo ye_la' got, cha'a gan nbab Galilea zga'ala' ka le'e.

²⁹ Naž Bedw gože' Jesusen', na' wnné':

—L_a'kze yógo'tegake' gak chope l_aže'gake', na' yeb_ej yichjgake' Le', bi gak chope l_aža'a neda'.

³⁰ Jesusen' gože' le', na' wnné':

—Da' li žapa' le', l_a' yel nize, zga'ale kate' kweže leko' chope chi'i, chonne chi'i nnio' bi nónbi'o neda'.

³¹ Naž Bedon' ben choche' x_tiže'e ni'a che Dios, na' wnné':

—L_a'kze g_at_lentia' Le' tzen, bi nnia' bi nónbi'a Le'.
Lezka' wnnágake' yógo'tegake'.

*Jesús zcháljlene' Dios lo yežlyón' nzin' Jetsemaní
(Mt. 26:36-46; Lk. 22:39-46)*

³² Naž bžin Jesusen' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen lo yežlyón' nzin' Jetsemaní, na' gože' légage', na' wnné':

—Le kwe' nga, kate' cha'a neda', chejcháljlēna' Dios.

³³ Bchi'e Bedw len Jakob, na' Zwa, na' wzó lawe' žekle', na' žak nyache' laže'e.

³⁴ Jesusen' gože' légage', na' wnné':

—Gatkza' lo yela' žak nyache' laže' chia'. Le kwez nga, na' le nna'ze dot yele.

³⁵ Naž Jesusen' wzé'e yeláte'do' na'le, na' bzechw lawe' lo yo, na' bcháljlēne' Dios. Wnnable' Le', cha' wak, kwase' chie' da' žala' sáka'li'e ža na'.

³⁶ Kate' ne zcháljlēne' Dios, wnné':

—Xe, yógo'te gak gono' Le'. Bekwás da' žala' sáka'li'a, san kege kan žénela' neda', san kan žénelo' Le', gono'.

³⁷ Naž Jesusen' beyeje' gan zej nnita' benne' ws-edle chie' ka', na' bejxake'e légage' ztásgage'. Gože' Bedon':

—Smon, žztaso' na'a? žBi zbejo' bichgale yej lawo' to chí'ido'ze?

³⁸ Le nna'ze dot yele, na' le wchaljlen Dios, na' le nnable' bi si' latje da' xiwe' chen' le'e chela'ale. Da' li be' nákkzele zoakzen ban laže', san lo yela' benách chele žedó láže'le.

³⁹ Naž da' yoble wyéj Jesusen', na' bcháljlēne' Dios, na' la' tlebe kan wnné'.

⁴⁰ Kate' beyeje' da' yoble gan nníta'gake', bejxake'e légage' ztásgage' dan' yo'o bichgale yej lágwage'. Bi wnnézgekle' bi da' yé'gake' Le'.

41 Kate' beyeje' da' chonne chi'i gan nníta'gake', gože' légake':

—¿Ztasle? ¿Žezí' láže'le? ¡Ká'teze! ¡Ba bžin ža! Le wia nga, neda', Benne' Golje' Benách, ba ndia' lo na'gak benne' doła' ka'.

42 ¡Le chas! ¡Le cho'o! Le wia nga, za' bennen' wdíe' neda' lo na'gak benách ka'.

Želzene' Jesús

(Mt. 26:47-56; Lk. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

43 Kate' ne zchalj Jesusen' da' ni, blá' Judas, bennen' nbáblene' yechinéj benne' ka' žónlengake' Le' tzen, na' zá' lengak benne' zan le' tzen, benne' ka' zej noe'e ya ntoche' ka', na' yag ka'. Bxoz wnná bia' ka' len benne' yodo' wsedle ka', na' benne' gole ka', bséla'gake' légake'.

44 Judas na', bennen' zdie' Jesusen' lo ná'gake' ba bloe'ele' légake' to da' gone' da' gak bian' no benne' nake' Jesusen', na' wnné':

—Bennen' wchág lawa'-ne', Lekze' Jesusen'. Le sene', na' le chi'e. Le wia binlo nich bi yelé'.

45 Kate' bžin Judas na' ga na', la' wbíga'tie' gan zoa Jesusen', na' gože' Le':

—Benne' wsedle, Benne' wsedle.

Naž bchag lawe' Jesusen'.

46 Naž béxwgake' Jesusen', na' bché'gake' Le' nžje'.

47 Naž to benne' žónlene' Jesusen' tzen wleje' ya ntoche', na' bene' we' bi' wen žin che bxoz blo, na' bchoge' yid nagbe'.

48 Jesusen' gože' benne' ka', na' wnné':

—¿Bžojle nwa'le ya ntoche' ka', na' yag ka' nich senle neda', kan žonle kate' zzenle to benne' wbán?

49 Kate' ža ka' wzóalena' le'e, na' bsdla' benne' ka' gan nak lo zchil yodo', bi wzenle neda', san žaken ki nich gak da' nyejw le'e yiche la'y.

50 Naž yógo'te benne' wsdle ka' che Jesusen' beběj yíchjgake' Le', na' bzónnjgake'.

Žzonnj to xkwide' byo

51 Lezka' wzóa to xkwide' byo ga na', nawbe' Jesusen', na' nxoaze kwınbe' to laže' laga'. Benne' ka' zej nchi'e Jesusen' béxwgake'-be',

52 san bsanbe' lažen', na' gal yídzebe' bzonnjbe'.

Zché'gake' Jesús lawgak benne' yolawe' blo che yodo'

(Mt. 26:57-68; Lk. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

53 Bché'gake' Jesusen' law bxož blo, gan zej ndobe yógo'te bxož wnná bia' ka' len benne' gole ka', na' benne' yodo' wsdle ka'.

54 Bedw bejnawe' Jesusen' zı'to'le. Wyoé'e la' li'a liž bxož blon', na' wže'lene' tzen benne' ni'a na' ka' bxož blon', na' bche'l kwine' gan nak žoa'a yi'.

55 Bxož wnná bia' ka' len yógo'te benne' yolawe' blo ka' gónegekle' želgekle' to da' gak yesbága'gake' Jesusen' zia nich gak chóggake' chie' gate', san bi be bželgekle'.

56 Benne' zan wnnégake' che Jesusen' da' wen laže', san bi gok tlebe dan' wnnégake' chie'.

57 Naž wzegak benne' ka' wnnégake' che Jesusen' da' wen laze', na' wnnágake':

58 —Neto' benlto' da' bchalj bennen', na' wnné': “Wchinnja' yodo' nga, da' benen len ni'a na'gak benne' ka', na' yechonne žaze yechisa' yetó da' bi gonen len ni'a na'gak benne' ka'.”

59 L̄ezka' bi gok t̄lebe x̄tíža'gake'.

60 Naž wzó ža' b̄xoz blon' gachje l̄áwe'le benne' ka' nníta'gake' ga na'. Wnnable' Jesusen', na' wnné':
—¿Bi be žechebo'? ¿Bižen' da' z̄nnagak benne' ki kan naken chio'?

61 Wzóa žize Jesusen', na' bi be bechebe'. Da' yoble b̄xoz blon' wnnable' L̄e', na' wnné':

—¿Nako' Le' Benne' Criston', Zi'n Dios la'y?

62 Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Naka'. L̄ezka' l̄é'elele neda', Benne' Golje' Benách, soa' kwi'a kwit l̄i ža che Dios, Bennen' napkze' dot yel̄a' wnná bia', katen' yel̄á'a lo bejw ya'abá.

63 Naž b̄xoz blon', lo yel̄a' z̄ža'a chie' bcheze' laže' da' nakwe', na' wnné':

—Bi žiážjelžo no benne' w̄loe'ele' zia da' nbage'e.

64 Bénkzelele wnnié' che Dios len da' wnné'. ¿Biz̄ z̄nnale le'e?

Yógo'tegake' bchóggake' che Jesusen' gate'.

65 Naž bāle' wzó l̄áwgake' z̄žé'egake' Jesusen' zene'. Bkáche'gake' yej l̄awe', na' b́engake' L̄e' zi', na' wnnágake':

—Wnné ya'a na'a nolto' bwáwža'ato' Le'.

Benne' ka', benne' ni'a na' b̄xoz blon', wdápa'gake' žoa'a l̄aw Jesusen'.

Z̄nna Bedw bi nónbie Jesús

(Mt. 26:69-75; Lk. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

66 Kate' ne zoa Bedw l̄i'a zan yo'o, to x̄kwide' no'le, bi' wen žin che b̄xoz blon', wbíga'be' gan zoe'.

67 Kate' bl̄e'elbe' Bedon' gan ži'e zche'lkwine' žoa'a yi', bwíabe' l̄e', na' wnnabe':

—L̄ezka' le' žónleno' Jesús, benne' Nasaret na', tzen.

68 Beží'i Bedon', na' wnné':

—Bi nónbi'a-ne', na' bi nnezla' bi dan' znno'.

Bežój Bedon', na' bejsóe' gan žázgake' li'a na'. Naž wžeže leko'.

69 Da' yoble to xkwide' no'le wen žin bwíabe' le', na' wzó lawbe' že'be' benne' ka' nníta'gake' ga na', na' wnnabe':

—Benne' ni žónlene' légake' tzen.

70 Da' yoble bžon Bedon'. Yextido', benne' ka' nníta'gake' ga na' góžgake' Bedon', na' wnnágake':

—Da' li žónleno' légake' tzen, dan' nako' benne' Galilea. La' díža'ze zchaljo' zej nak bi'o, dan' toze kan zchaljle.

71 Wzó law Bedon' žzia kwine' zia, zzetje' Dios, na' wnné':

—Bi nónbi'a bennen' zchaljle chie'.

72 La' wžéžete leko' da' chope chi'i. Naž bejsá' laže' Bedon' dan' wnná Jesusen', katen' gože' le': “Zga'ale kate' kweže leko' chope chi'i, chonne chi'i nnio' bi nónbi'o neda'.” Kate' bejsá' laže'e diža' ni, wzó lawe' zbéželi'e.

15

Zché'gake' Jesús law Pilato, benne' wnná bia'

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lk. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

1 Kate' ne nak zildo', bžoz wnná bia' ka' len benne' gole ka', na' benne' yodo' wsedle ka', na' yógo'te benne' yolawe' blo che yodo', béngake' toze diža'. Naž bché'gake' Jesusen' nžeje', na' bdégake' Le' lo na' Pilato, bennen' wnná bian', nich choge' chie' gate'.

2 Pilaton' wnnable' Jesusen', na' wnné':

—¿Nako' le' benne' nna bi'e benne' judío ka'?

Bechebe Jesusen', na' wnné':

—Da' li zno'.

³ Bxoz wnná bia' ka' besbága'gake' Jesusen' da' zan da' zia.

⁴ Naž Pilaton' wnnable' Le' da' yoble, na' wnné':

—¿Bi be žechebo'? Bze nag da' zan da' žesbága'gake' le'.

⁵ Bi be bechebe Jesusen'. Ka' goken, bebán laže'l Pilaton'.

Želchoge' che Jesús gate'

(Mt. 27:15-31; Lk. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ De to da' žónteze žon Pilaton' kate' žak lni na', žsane' to benne' nyejwe' liž ya, nóte'teze benne' želnnáb benne' ka'.

⁷ Kate' ža ka' to benne' lie' Barrabás nyejwe' liž ya, tzen len yeba le lježe' ka', benne' ka' bdíl-lengake' benne' Roma ka', na' bétgake' ba le benách ka'.

⁸ Kate' bžingak benne' zan ka' gan zoa Pilaton', wzó lágwage' znnábgekle' le' gone' chégake' ka' žónteze žone'.

⁹ Beží'i Pilaton', na' wnné':

—¿žénelele wsana' bennen' chele, bennen' nna bi'e benne' judío ka'?

¹⁰ Ki wnná Pilaton' dan' žákbe'ele' bxoz wnná bia' ka' bdégake' Jesusen' lo ne'e dan' zgé'egikle' Le'.

¹¹ Bxoz wnná bia' ka' bzejní'igekle' benne' zan ka' nich nnábgekle' Pilaton' wsane' Barrabasen' lo ná'gake'.

¹² Naž Pilaton' wnnable' légake' da' yoble, na' wnné':

—¿Biž žénelele gona' che bennen' znnale lie' benne' nna bi'e benne' judío ka'?

¹³ Wžéžeya'agake' zižje, na' wnnágake':

—jBde'e le'e yag kroze!

14 Pilaton' wnnable' lé'gake', na' wnné':

—¿Biz da' zia nbage'e?

Da' yoble wžěžeya'agake' zižje, na' wnnágake':

—jBde'e le'e yag kroze!

15 Dan' gónele Pilaton' gone' dan' chaž láže'gak benne' zan ka', bsane' Barrabasen' lo ná'gake'. Naž gože' benne' ka' žjake' lo wdile, chingake' Jesusen', na' bdie' Le' lo na'gak benne' ka' nich chejdá'gake' Le' le'e yag kroze.

16 Naž benne' ka' žjake' lo wdile, bché'gake' Jesusen' li'a yolawe', gan btóbgake' ljěžgake' ka'.

17 Bwákwgake' Jesusen' to laže' xna, na' bėngake' to da' bžíagake' yichj Jesusen', dan' naken len ni'a ne'e yag yeche'.

18 Naž wzó lágwage' žon dítjgekle' Jesusen', na' wnnágake':

—jGa'n zen le', benne' zna bi'e benne' judío ka'!

19 Bdíngake' ya xtil yichje', na' bžé'egake' Le' zene'. Bzoa zíbgake' lawe', na' lo yela' žon dítjle bka'n zėngake' Le'.

20 Kate' beyož ben dítjgekle' Le', beká'agake' laže' xnan' da' nakwe', na' begákwgake' Le' laže' chekze'. Naž bebėjgake' Le' la' lí'ale yolawen' nich chejdá'gake' Le' le'e yag kroze.

Zdá'gake' Jesús le'e yag kroze

(Mt. 27:32-44; Lk. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

21 Bėxwage' to benne' yež Sirene, benne' zdeze' ga na', na' zezé'e yixe'. Lie' Smon, na' nake' xagak Kantr, na' Rufo. Bėngake' ga bi'e yag kroze che Jesusen'.

22 Bché'gake' Jesusen' latjen' nzin' Gólgota, to diža' hebreo da' znnan len diža' xīža', Ya'a Žit Yichj Benne'.

23 Bé'gake' da' ye'j Jesusen' xis uba da' nžixen než sla' che mirra, san Le' bi we'jen'.

24 Naž bdá'gake' Le' le'e yag kroze, na' wdísgake' laže' da' gokw Jesusen' lo na' to to benne' ka', benne' žjake' lo wdile. Bebégake' da' gak bian' nich nnézgekle' dan' yeyała' to toe'.

25 Ne nak xsile katen' bdá'gake' Le' le'e yag krozen'.

26 Dižan' da' bdá'gake' le'e yag kroze yichjle Jesusen' kan nak da' žesbága'gake' Le' zia znnan ki: “Benne' zna bi'e benne' judío ka'.”

27 Bdá'gake' chope benne' wbán ka' le'egak yag kroze ka' tzen len Jesusen', na' de'e toe' kwite' li ža, na' yetóe' kwite' yegle.

28 Ka' goken, gok kan nyejw le'e yiche la'y, da' znnan: “Wbáblene' benne' wen da' zinnj ka'.”

29 Benne' ka' želdie' ga na' bliž zígake' Jesusen'. Bta yíchjgake', na' wnnágake':

—jO! ¿Wchinnjo' yodo' che Dios, na' yechonne žaze yechison'?

30 Beslá kwino' na'a, na' betj le'e yag krozen'.

31 Lezka' bxož wnná bia' ka', na' benne' yodo' wsedle ka', ben díjgekle' Le'. Belyi'e ljěžgake' toe' yetóe', na' wnnágake':

—Beslé' benne' yoble ka', san bi gak yeslá kwine'.

32 Lezka' wnnágake':

—jO! ¿Nako' Benne' Criston', benne' nna bi'e benne' judío ka'? Betj na'a le'e yag krozen' nich le'elton', na' chejle'to' chio'.

Lezka' benne' ka' zej de'e le'egak yag kroze ka' tzen len Le', bliž dítjgekle' Le'.

Da' goken kate' got Jesús

(Mt. 27:45-56; Lk. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Kate' bžin wawbíž, bchoł dot yežlyó nga, na' goken ki na' zejte žedá chonne.

³⁴ Kate' ne žedá chonne, wžéžeya'a Jesusen', na' wnné':

—Eloi, Eloi, ¿lama sabaktani?

Diža' hebreo ni znnan len diža' xiža': “Dios chia', Dios chia', ¿biž chen' bsan lažo'o neda?”

³⁵ Benne' ka' nníta'gake' ga na' béngekle' diža' ni, na' wnnágake':

—Le wzé nag. Žliže' Lías.

³⁶ Naž bxite' to benne' zoe' ladjwgake', na' bes-bise' to da' blóle da' že'jen nis lo nop zichj. Bde'en to law ya xtildo', na' bi'en nich xop Jesusen', na' wnné':

—Kwežžo, na' wíažo cha' yid Líasen' nich yetinne' Le'.

³⁷ Wžéžeya'a Jesusen', na' la' gottie'.

³⁸ Wžeza' laže' žeje da' nałan' gachje láwe'le lo yodo', na' bžojen chople, da' wzó lawn yichjlen, na' bžinten xní'alén.

³⁹ Bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, na' zie' law Jesusen', ble'ele' kan goken, kan wžéžeya'a Jesusen', na' la' gottie', na' wnné':

—Da' li benne' ni goke' Zi'n Dios.

⁴⁰ Lezka' wnníta'gak no'le ka' ga na', na' zí'to'le zwíagake'. Wnníta'gak Lia Madlen, na' Salomé, na' Lia, xna'gak Jakob kwide', na' Jwsé ladjwgak no'le ka'.

41 No'le ki jáklene' Jesusen' katen' wdé' gan nbab Galilea, na' góklengake' Le', na' bnéjwgake' da' bdawe' Le' len benne' ka' žónlengake' Le' tzen. Lezka' wnníta'gak yebałe no'le zan ga na', no'le ka' bžínlengake' Le' lo yež Jerusalén.

*Zkáche'gake' Jesús lo yežw ba
(Mt. 27:57-61; Lk. 23:50-56; Jn. 19:38-42)*

42 Za' žałe ža zpá'gake', ža na' za' žin ža la'y chegak benne' judío ka'.

43 Che len bla' Jwsé, benne' yež Arimatea, ga na'. Nake' benne' blo ladjwgak benne' yolawe' blo che yodo', na' lezka' zbeze' ža nna bia' Dios. Dot laže'e wyoé'e gan zoa Pilato, na' wnnable' le' wnezjwe' le' latje yeywé'e Jesusen'.

44 Bebán láže'le Pilaton' kate' wnné' ba got Jesusen', na' bliže' bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, na' wnnable' le' cha' ba nat Jesusen'.

45 Kate' benle' da' wnná bennen' zchi'e benne' ka' žjake' lo wdile, bnezjwe' Jwsén' látje yeywé'e Jesusen'.

46 Naž Jwsén' go'we' to laže' da' záka'le'en, na' betinne' Jesusen' le'e yag kroze, na' bchel-le' Le' lažen' da' záka'le'en. Naž wló'ogake' Le' lo yežw ba da' nadjen to lo bloj le'e ya'a yej. Bde'e to yej blag zen da' besbagan' gan žó'ogake' lo yežw ba na'.

47 Lia Madlen, na' Lia, xna' Jwsé, bwíagake' gan bdégake' Jesusen'.

16

*Žebán Jesús lo yela' got
(Mt. 28:1-10; Lk. 24:1-12; Jn. 20:1-10)*

¹ Kate' ba wdé ža la'y chegak benne' judío ka', da' naken ža gaže ža, naž Lia Madlen, na' Salomé, na' Lia, xna' Jakob, wzí'gake' da' zla' zix nich chejló'ogake' Jesusen' da' zixen'.

² Kate' ne nak zildo' ža nežw, jake' žoa'a yežw ba che Jesusen', na' bžingake' ga na' kate' za' la' wbíž.

³ Belyi'e ljéžgake' ka', na' wnnágake':

—¿Nož benne' yeké'e yej na' nich gak cho'ožo lo yežw ba chien'?

⁴ Kate' bžingake' ga na', bwíagake', na' blé'egekle' ba nkwaz yej na', na' naken to yej zen.

⁵ Wyázgake' lo yežw ba le'e ya'a yej na', na' blé'egekle' to xkwide' byo, wbás che ya'abá ga na'. Že'be' chelá'a li ža lo yežw ban', na' nákwbe' to laže' tonn, laže' zila'do'ze, na' bžébele'egake'.

⁶ Naž xkwiden' gožbe' légake', na' wnnabe':

—Biž žébele. Žeyilje Jesusen', Benne' Nasaret, Bennen' wdé'e le'e yag kroze. Ba bebane'. Biž zoe' nga. Le wia ga ni bxóagake' Le'.

⁷ Le chej na'a, le chejzenle benne' wsedle chie' ka' da' ni, na' lezka' Bedw, na' ye'le légake': “Chej Jesusen' zga'ale' ka le'e gan nbab Galilea. Yel'é'elele-ne' ga na' kan ba gožkze' le'e.”

⁸ Naž bežójkake' ga na', na' bzónnjgake' žoa'a yežw ban' dan' želzize' lo yela' zžebe chégake'. Bi belyi'e no benne' da' ni dan' zžébele'egake'.

*Zloe'e law Jesús law Lia Madlen
(Jn. 20:11-18)*

⁹ Kate' bebán Jesusen' zildo' ža nežwn', bløe'e lawe' zga'ale law Lia Madlen, no'len' bebéj Jesusen' gaže be' xiwe' ka' wyoé'e.

10 Wyėj Lian', na' bejzenlen' benne' ka' wdálengake' Jesusen'. Benne' ki zej nak nyache' laže'e, na' zběžegake'.

11 Kate' béngkle' kan nak da' bchalje', na' wnné' zoa nban Jesusen', na' blé'ekzele' Le', bi bejlé'gake' chie'.

Chope benne' wsdle ka' che Jesús žel'éegkle' Le' (Lk. 24:13-35)

12 Wdé na', nža'le bloe'e law Jesusen' lawgak chope benne' wsdle chie' ka', benne' yó'ogake' nez, na' zjake' gan nak nez yix'e.

13 Naž beyjgake', na' bejžéngklen' yezíka'gake', san bi bejlé'gake' xtíža'gake'.

Da' bde Jesús lo na'gak benne' wbás chie' ka' (Mt. 28:16-20; Lk. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

14 Kate' ze lawte, bloe'e law Jesusen' lawgak benne' chiněj, benne' wbás chie' ka', kate' ne že'j žáwgake'. Bdile' légake' dan' bi žejlé'gake' chie', na' dan' nak zide yichj lázdo'gake', na' dan' bi bejlé'gake' xtíža'gak benne' ka' blé'egkle' Le' wdé bebane'.

15 Naž gože' légake', na' wnné':

—Le chej dot yežlyó nga, chejženlele yógo'te benách diža' chawe' chian'.

16 Nóte'teze benne' chejli'e chia' neda', na' yezóe' nis, yelá bennen', san no benne' bi chejli'e chia', ga'n dola' da' nbage'e.

17 Benne' ka' chejlé'gake' chia' neda' góngake' da' gak biá'gaken. Wkóngkle' žin la', na' yebéjgake' be' xiwe' ka' yo'ogak benách ka', na' wcháljgake' diža' yoble ka'.

¹⁸ Cha' gó_xwgake' bele snia ka' len ná'gake', o cha' yé'jgake' da' žoten benách, bi be gonen chégake'. Xoa ná'gake' benne' yižwé' ka', na' yeyáktegake'.

Jesús žeyepe' ya'abá che Dios

(Lk. 24:50-53; Hch. 1:6-11)

¹⁹ Kate' Xanžon' beyóž bcháljlene' légake' da' ki, Dios bechise' Le' ya'abá chie', gan wži'e kwit li ža che Dios.

²⁰ Bžó_jgake' légake', na' bejzéngkle' benách yógo'te yež. Xanžon' góklenkze' légake', na' bi'e légake' latje béngake' da' zej nak bian' nak dot da' li da' zcháljgake'. Ka'kze naken.

**Diža' chawe' kub len Salmo ka'
New Testament and Psalms in Zapotec, Yatee
(MX:zty:Zapotec, Yatee)**

copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Zapotec, Yatee

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Zapoteco, Yatee [zty], Mexico

Copyright Information

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament and Psalms

in Zapotec, Yatee

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

0bfe09c1-2c81-5cea-8249-8c76af5de080